

AİLENİN KORUNMASINA DAİR KANUNDA YER ALAN TEDBİRLER VE BUNLARIN UYGULANMASI

Hüseyin TIĞLI*

ÖZET

Toplumun sağlıklı bir yapıya sahip olması için en küçük birimi olan ailenin korunması gerekliliği esastır. Aile içinde güçsüz bireylerin güçlüye karşı korunması, aile içi şiddete son verilmesi ve tekrarının önlenmesi amacıyla uluslararası düzenlemelere paralel olarak 1998 yılında hukukumuzda yerini alan 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Kanunda yer alan aile, aile içi şiddet gibi kavramlar açıklanarak, kanunun bu kavramlara yüklediği anlam ile çizdiği sınırlar yönetmelik hükümleri ve öğretide yer alan görüşler çerçevesinde ele alınmıştır, aile içi şiddet mağdurlarının korunmasına yönelik olarak kanunda öngörülen tedbir kararlarının alınması süreci incelenmiştir. Bu bağlamda aile mahkemesi tarafından hükmedilen koruma tedbirlerinin taraflarının kimler olduğu, tedbir talebinin kimler tarafından ve nasıl talep edilebileceği, aile mahkemesinin tedbir kararını alırken nasıl bir değerlendirme yapması gerektiği, verilen tedbir kararının hukuki niteliği, karara karşı kanun yollarının ne olduğu açıklanarak süreç izah edilmiştir. Tedbir kararları ayrı ayrı ele alınarak kapsamı ve nasıl uygulanacakları da açıklanmıştır. Son bölümde ise mevzuat ve uygulamada tespit edilen sorunlar ve çözüm önerilerine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: 4320 sayılı Kanun, Ailenin Korunması, Aile İçi Şiddet, Koruma Tedbiri, Evden Uzaklaştırma,

GİRİŞ

İnsanların bir arada yaşamak için oluşturdukları ilk ve en eski topluluk biçimi olan ve geniş anlamda eşler ve çocuklar ile kan ve kayın hısımlarından oluşan¹ ailenin, gelişmesinin tam olarak sağlanabilmesi ve toplumdaki fonksiyonlarını yerine getirebilmesi için hukuki ve ekonomik bakımdan korunması zorunluluğu ortaya çıkmaktadır². Bu amacı

* Akşehir Cumhuriyet Savcısı

1 RUHİ Ahmet Cemal, "Ailenin Korunmasına Dair Kanun Çerçevesinde Eş ve Çocukların Aile İçi Şiddete Karşı Korunması", Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, 2004 No:8, s.529.

2 BALO Yusuf Solmaz, "Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Uygulanması", Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi, 2003 No:6, s.19.

sağlamaya yönelik olarak gerek uluslararası belgelerde gerek mevzuatımızda birçok düzenlemeler bulunmaktadır³.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin 16'ncı maddesinin 3'üncü fıkrasında "*Aile toplumun tabii ve temel unsurudur, toplum ve devlet tarafından korunma hakkına sahiptir.*" hükmü yer almaktadır

Toplumun temeli olarak Anayasa'da da yerini bulan aile, bir özel hukuk ilişkisine dayanmasına rağmen taşıdığı bu toplumsal işlevi nedeniyle devletin ilgisini her zaman çekmiştir. Anayasa'nın 41'inci maddesinde düzenlendiği üzere, devlet ailenin huzur ve refahını sağlamak için gerekli tedbirleri almak yükümünü üstlenmiştir. Yine bu nedenle herkes aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip kılınmış, aile hayatının gizliliği ve dokunulmazlığı esaslı bir temel hak olarak benimsenmiştir⁴.

Türk Medeni Kanunu, Aile Mahkemeleri Kanunu, Çocuk Koruma Kanunu, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu, Ailenin Korunmasına Dair Kanun gibi kanunlar aile içi şiddeti önlemeye veya aile içi şiddet mağdurlarını korumaya ilişkin çeşitli tedbirler içermektedir. Bu anlamda Türkiye Cumhuriyeti uluslararası sözleşmelerden de doğan yükümlülüklerini mevzuat anlamında yerine getirmiştir.⁵

Aile içi şiddeti önlemek ve buna maruz kalan kadını ve ailenin diğer bireylerini korumak amacını taşıyan⁶ 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'da (AKDK.)⁷ aile içi şiddet mağdurlarını korumaya yönelik tedbirler ve bu tedbirlere uyulmaması halinde oluşacak bir suç öngörülmektedir⁸.

Sadece siyasi iktidar olarak değil, kanun koyucu ve yürütmenin diğer organları açısından aile içi şiddeti önlemeye yönelik kararlılığın artarak sürdürülüyor olması umut vericidir. Nitekim TBMM'de oluşturulan komisyon tarafından düzenlenen rapor doğrultusunda 4320 sayılı

³ HACIOĞLU Burhan Caner, "**4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunla İhdas Edilen Ailenin Korunmasına Dair Kanuna Muhalefet Suçu Üzerine Bir İnceleme**", Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, 1999 No:3, s.39.

⁴ GÜVEN Kudret, "**4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Getirdiği Hukuki Tedbirler**", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1999 No:2, s.9.

⁵ KÖSEOĞLU Bilal, "**Ailenin Şiddetten Korunması**", TBB Dergisi, 2008 No:77, s.340.

⁶ GÜVEN, s.29.

⁷ Resmi Gazete, 17.01.1998, S.23233.

⁸ HACIOĞLU, s.39.

Kanun'da 5636 sayılı Kanun⁹ ile değişikliklere gidilmiş, ardından çıkarılan Başbakanlık Genelgesi ile tüm kurum ve kuruluşların görev ve sorumluluk alanları belirtilmiş ve 4320 sayılı Kanun'un uygulanmasına ilişkin olarak Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un Uygulanması Hakkında Yönetmelik¹⁰ çıkarılmıştır. 4320 Sayılı Kanun'un uygulanmasında görev alan uygulayıcı birimlere yol gösterici olarak Adalet ve İçişleri Bakanlıkları da genelgeler yayınlamışlardır¹¹.

Bu çalışmada AKDK.'da öngörülen aile, şiddet gibi kavramlar irdelenerek, koruma tedbirlerinin nasıl talep edileceği, aile mahkemesinin karar alma süreci, kararın niteliği ve karara yönelik kanun yolları gibi konular açıklanmıştır. Bu açıklamalar yapılırken, mevcut belirsizlik ve tereddütler ile bunların çözümü için doktrinde sunulan çeşitli çözüm önerilerine de yer verilmiştir.

Koruma kararının verilmesinden sonra her koruma kararı ayrı ayrı ele alınmış, kararların nasıl uygulanacağı belirtilmiştir. Hangi hareketlerin koruma kararını ihlal edebileceği de, ilgili koruma kararının başlığı altında incelenmiştir.

İncelenen her konu ile ilgili olarak, mevcut olan yargısal içtihatlarla da yer verilmiştir. Yargıtay'ın yerleşmiş içtihatları uyarınca koruma tedbirlerinin temyize tabi olmaması karşısında, her konuyla ilgili içtihat bulunmamaktadır.

I. AİLENİN KORUNMASINA DAİR KANUN

Kanun koyucu TMK.'da düzenlenen evlilik birliğini korumaya yönelik önlemlerin alınmasının mahkemelerin iş yükü nedeniyle uzun bir süre almasını ve bu tür önlemlerin aile içi şiddeti önlemede bazı hallerde yetersiz kalmasını dikkate alarak önlem alınması sürecini hızlandırmak için, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun (AKDK.)'da bazı tedbirler düzenlemiştir.¹²

Aile ve Kadından Sorumlu Devlet Bakanlığı'na hazırlanıp TBMM tarafından 14.01.1998 tarihinde kabul edilen 4320 sayılı AKDK., 17.01.1998 tarih ve 23233 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak

---

⁹ Resmi Gazete, 04.05.2007, S.26512.

¹⁰ Resmi Gazete, 01.03.2008, S.26803.

¹¹ KARINCA Eray, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Ulusal ve Uluslararası Yasal Düzenlemeler*, KSGM, Ankara 2008, s.30.

¹² BAYDUR Emel, ERTEM Burcu, *"Kadına Yönelik Evlilik İçi Şiddetin Hukuki Boyutları"*, *TBB Dergisi*, 2006 No:65, s.115.

yürürlüğe girmiştir. Kanun'un dayanağı BM Genel Kurulu'na kabul edilmiş olan 20 Aralık 1993 tarihli “*Kadınlara Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Bildirge*.” dir¹³.”

Kanun'da eşlerden, çocuklardan veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden birinin, aile içi şiddete maruz kalması durumunda, kendisinin veya Cumhuriyet başsavcılığının bildirmesi üzerine aile mahkemesi hâkiminin hükmedeceği koruma tedbirleri yer almaktadır¹⁴.

Kanun toplam dört maddeden ibarettir. Son iki madde yürürlük tarihi ve uygulamaya ilişkindir. Geriye iki madde kalmaktadır. Birinci madde, aile içi şiddetin mağdur veya cumhuriyet başsavcılığının bildirmesi üzerine aile mahkemesi hâkiminin hükmedebileceği tedbirleri açıklamakta; ikinci madde ise hükmedilen tedbir kararının infazını ve tedbir kararına muhalefet halinde, ihlal edene uygulanacak yaptırımını düzenlemektedir¹⁵.

II. 4320 SAYILI KANUN KORUMASINDAKİ AİLE KAVRAMI

Ailenin hangi bireylerden oluştuğu, kapsamının ne olduğu, bakış açısına göre değişkenlik göstermektedir. Medeni Kanun'da aile üç değişik anlamda ele alınıp, 118–281'inci maddelerinde, sadece eşlerden oluşan bir birliği ifade eden dar anlamda aile düzenlenmiştir. Medeni Kanun'unun 335–351'inci maddelerinde ise, biraz daha geniş kapsamlı olan, karı kocaya ek olarak çocukların da dahil olduğu aile; 367'nci maddesinde ise en geniş anlamda aile düzenlenmiştir. En geniş anlamda aile; ana, baba ve çocukların yanında, aynı çatı altında yaşayan kan bağıyla bağlı hısımlar, kayın hısımları ve bir sözleşme ilişkisi sebebiyle ailenin yanında işçi, çırak, bahçıvan, şoför, hizmetçi, dadı, bekçi gibi çalışanları da kapsayan kişilerin oluşturduğu birliktir¹⁶.

4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'da öngörülen koruyucu tedbir ve hükümler, evlilik birliği içinde yaşayan eşler yanında, çocukları ve aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerini de kapsamaktadır¹⁷.

¹³ KÖSEOĞLU, s.328.

¹⁴ ÇİFTÇİ Ali ve BİÇİCİ İbrahim, *Aile Rehberi*, Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları, Genel Yayın no: 126, Ankara, 2005. s.44.

¹⁵ AKIN Ali, “*Kadına Karşı Şiddet ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Açısından Konuya Bakış*”, *Adalet Dergisi*, 2008 No:30, s.205.

¹⁶ AKINTÜRK Turgut, *Aile Hukuku*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1996, s.6.

¹⁷ BİÇKİN İnci, “*4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'da Düzenlenen Geçici Hukuksal Koruma Önlemleri*”, *İstanbul Barosu Dergisi*, 2006 No:80, s.1450.

Aslında 4320 sayılı Kanun'un hükümet tasarısında sadece "Eşlerden birinin veya çocukların." şiddete maruz kalmasından bahsedilmekteydi. Ancak Kanun'un Adalet Komisyonu'ndaki görüşmelerinde koruma altına alınacak kişilerin kapsamı genişletilerek "Aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireyleri" de buraya dahil edilmiştir¹⁸.

Nitekim AKDK.'da değişiklikler içeren 26.04.2007 tarih ve 5636 sayılı Kanun'un gerekçesinde "Ülkemizde aile içinde, eşler arasında veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireyleri arasında da şiddetin varlığı bilinen bir gerçektir. Bu durumda şiddet olgusunu geniş yorumlayarak aile içi şiddeti sadece eşler arası şiddet olarak algılamamak gereği ortaya çıkmıştır. Ayrıca, aynı çatı altında yaşamayan; boşanma veya ayrılık nedeniyle ayrı konutlarda bulunan bireyler ve evli olmalarına rağmen fiilen ayrı yaşayan aile bireyleri ve çocuklar da aile içi şiddete maruz kalabildiklerinden, aile içi şiddet mağduru kapsamının gerçeklere uygun olarak düzeltilmesi gerekmiştir." denilmektedir.

Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Uygulanması Hakkında Yönetmelik'te aile; "Aynı veya ayrı çatı altında yaşayan eş ve çocuk ile aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireyleri." olarak tanımlanmıştır.

Mevzuattaki bu hükümler de dikkate alındığında ailenin, birlikte yaşayan ve birbirlerine akrabalık bağları ile bağlı kişilerin oluşturduğu bir topluluk olarak nitelendirilebileceği düşüncesindeyiz.

Kanun ve Yönetmelik'te yer alan "aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinin" içerisine kimlerin girdiği belirtilmemektedir. Bu anlamda Kanun'un kapsamının tespiti için, aile kavramının içeriğinin belirlenmesinde zorunluluk vardır¹⁹.

4320 sayılı Kanun açısından aile geniş olarak ele alınmakla birlikte TMK.'nın 367'nci maddesinde belirtildiği gibi çok geniş bir değerlendirmede bulunmak AKDK.'nın korumak istediği menfaatlere uygun düşmemektedir. Korunan değerler, kapsam ile amaç dikkate alındığında AKDK.'nın, ailenin çalışanlarını da kapsayacak kadar geniş olmasa da²⁰ eşler ve çocuklar yanında, aralarında herhangi bir çıkar

¹⁸ ERDEM Mehmet, "Aile İçi Şiddet ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun", *TBB Dergisi*, 2007 No:73, s.50.

¹⁹ PEKER Ömer Lütfi, "Ailenin Korunmasına Dair Kanuna Göre Verilen İlamların İcrası", *Yargıtay Dergisi*, 2000 No:26, s.648.

²⁰ Aksi yönde bkz. AYDIN DEMİRAĞ Serpil, GEMALMAZ Ayfer, EREL Özlem ve DEMİRAĞ Fahrettin, *Çocuk İstismarı - 1: Türkiye'de Çocuk Olmak: Yasalar Ne Kadar Koruyor?*, Aile Hekimliği Dergisi, No:5,

ilişkisi olmadan aile ve akrabalık bağları nedeniyle birlikte yaşayanları kapsayan geniş anlamıyla aile kavramından hareket ettiği anlaşılmaktadır²¹.

4320 sayılı Kanun'a göre ailenin kapsamını tespit ederken bireyler arasındaki bağların bir menfaate değil, akrabalığa dayanması kıstasından hareket edilmesi gerekir.

Eşler ve çocuklardan başka, birlikte yaşayan eşlerin ortak olmayan çocukları, üst soyları, eşlerden birinin vesayeti veya koruması altında olan kimseler ile ailenin koruması altında yaşayan uzak hısımlar AKDK. kapsamında koruma kararlarına konu aile kapsamındadır. Bu kapsamın dışındaki kişiler 4320 sayılı Kanun'un kapsamında kabul edilerek, Kanun'un korunmasından yararlandırılmaz. Aslında sayılan kişiler dışındaki kişilerin, AKDK.'nin korumasına da ihtiyacı yoktur. Başka yasal yaptırımlar ve sözleşmesel ilişkilerden kaynaklanan talepler, bu kişilerin aile içinde şiddete uğramaları halinde, geçici veya sürekli surette aile içinde yaşıyor olsa bile, koruma sağlamaya yeterlidir. Örneğin, ev düzenine ilişkin MK. m.367/II'de geçen işçilik, çıraklık gibi nedenlerle ev halkı olarak aile içinde yaşayan kimseler, aile içinde şiddete maruz kalsalar bile, 4320 sayılı Kanun'un koruması kapsamında değerlendirilemezler. Bunlar, içinde buldukları hukuki ilişkiden, çoğunlukla bir sözleşme veya genel hükümlerden (ceza kanunları) yararlanarak uğradıkları şiddete karşı korunabilirler²².

Kanun'da açıkça belirtilmemesinin, bu kişiler hakkında tedbir kararı verilemeyeceği, verilirse Kanun'a aykırı olacağı anlamına gelmeyeceği²³ veya Kanun'un özüyle değerlendirilerek, nikahsız birlikteliklerin Kanun'un korunmasından yararlanacağı da savunulmuş²⁴ ise de aynı çatı altında yaşansa bile, fiili beraberlikler Kanun'un koruması dışında bırakılmıştır. Bu nedenle imam nikahıyla birlikte yaşadığı kişiye veya evlilik akdi olmaksızın aynı evde yaşayan kız arkadaşına veya nişanlısına

---

<http://www.ailehekimligidergisi.Org/Journal/Default.aspx?Ctrl=Text&ID Article=205>, 2009,
Erişim Tarihi: 18.11.2010.

²¹ "...Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu kararı uyarınca Özel Raportör Radhika Coomaraswamy tarafından hazırlanıp 02.02.1996 da sunulan Aile İçi Şiddete İlişkin Çerçeve Mevzuat Örneği'nde, aile içi şiddete ilişkin mevzuat kapsamına karılar, birlikte yaşayan çiftler, eski karılar veya eşler, kız arkadaşlar, kadın akrabalar ve evde çalışan kadın hizmetlilerin girmesi gerektiği belirtilmiştir..." AKIN, s.206.

²² ERDEM, s. 53,54.

²³ KARINCA Eray, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddete İlişkin Hukuksal Durum ve Uygulama Örnekleri*, KSGM, Ankara 2008, s. 45.

²⁴ AKIN, s.206.

yönelik şiddet 4320 sayılı Kanun kapsamında korunmamaktadır²⁵. Nitekim Yüksek Mahkeme bir içtihadında “...Ancak, temyiz yolu kapalı olan kararlar; bu Yasanın uygulanabileceği kişiler, resmi olarak evlilik birliği devam edenler hakkındaki kararlardır. Somut olayda; tarafların 14.11.2007 tarihinde boşandıkları dosyadaki nüfus kaydından anlaşılmaktadır. Boşanan kişiler hakkında 4320 sayılı Kanuna göre tedbire hükmedilemez...”²⁶ gerekçesiyle boşanmış eşler hakkında tedbir kararı verilemeyeceğinden bahisle kararı bozarak, AKDK.’da öngörülen tedbirlerin ancak resmi evliliğin varlığı halinde uygulanabileceğini belirtmiştir.

Mevcut düzenlemeler karşısında, Kanun’un korumasından ancak resmi evlenme akdi ile evli olan eşler yararlanabilir.

Aksini savunanlar bulunmakta ise de²⁷ resmi olmayan bir birliktelikten doğan çocuklar gayri resmi eşlerin altsoyları olmaları Kanun korumasından yararlanacakları tabiidir.

Bir evlilik mevcut olmakla birlikte, bu evliliğin butlanını gerektiren bir nedenin olması önemli değildir. Böyle bir evlilik, butlanına karar verilene kadar Kanun’un kapsamındadır. 4320 sayılı Kanun’un eşlerin birbirlerine uyguladıkları şiddete karşı uygulanabilmesi için evliliğin aile içi şiddetin gerçekleştiği anda devam etmesi gereklidir. Evlilik boşanma veya iptal gibi bir nedenle sona erdikten sonra artık eşler (eski eşler) Kanun’un kapsamından çıkar²⁸.

Gayri resmi birlikte yaşayan eşlerin ortak olmayan, bir başka deyişle eşlerden birinin önceki birlikteliğinden veya evliliğinden olan ve aynı çatı altında yaşayan çocukların üvey anne veya üvey babasına karşı korunup korunmayacağı tartışılabilir. Tarafların ortak olmayan çocuklarının, maruz kaldıkları şiddete karşı, ancak kendi anne veya babalarına karşı korumaya tabi oldukları savunulmuş²⁹ ise de üvey evlatlık ilişkisinin, ailenin bahçivanı, aşçısı gibi menfaate veya sözleşmeye dayalı olmayışı ve akrabalık bağına benzer şekilde karşılıklı çıkar yönünün ön planda

---

²⁵ KÖSEOĞLU, s.329.

²⁶ Yargıtay 2. HD., 12.05.2009, E.2009/170, K.2009/9411, Uyap Bilgi Bankası. (Metindeki anlatım bozukluğu kararın orijinalinde olduğu için düzeltilmemiştir.)

²⁷ Evlilik dışında doğup da, babasına soy bağıyla bağlanmamış çocuğa karşı şiddet uygulanması halinde de 4320 sayılı Kanun kapsamında mağdurun korunamayacağı belirtilmektedir.Bkz. RUHİ, s.531,532.

²⁸ ERDEM, s.52.

²⁹ ERDEM, s.51.

olmaması dikkate alındığında Kanun'un aynı çatı altında yaşayan "diğer aile bireyleri" kapsamında üvey çocukların da korunması gerektiğini düşünmekteyiz.

Nitekim gayri resmi birliktelik sona erse dahi üvey anne veya üvey babasıyla birlikte aynı çatı altında yaşamaya devam eden çocukların Kanun'un kapsamında değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir³⁰.

Ayrıca "*aynı çatı altında yaşamak*" ibaresi, içinde bir sürekliliği öngörmektedir. Aynı çatı altında kısa süreli olarak birlikte bulunanlar Kanun'un kapsamında değerlendirilemezler. Örneğin, geçici sağlık sorunlarının tedavisi sürecinde oğlu ve gelininin yanında kalan anne, misafir olarak ailenin yanında birkaç günlüğüne kalan amca gibi örneklerde, bu şahısların sürekli olarak aile ile yaşamadığı için koruma kararından yararlanabilecek aile bireyleri içinde sayılmaması gerekir. Buna karşılık, yılın büyük bölümünde bile olsa öğrenim için okul dönemlerinde ailesinden ayrı yerde yaşayan çocuk gibi, esasen aynı çatıya aidiyeti bulunan, ancak işi, öğrenimi gibi nedenlerle başka yerlerde yaşama durumlarında da aynı çatı altında yaşıyor olma halinin devam ettiği kabul edilir.

III. AİLE İÇİ ŞİDDET KAVRAMI

19'uncu yüzyıla kadar bir kavram olarak tek başına ele alınmayan şiddetin, sosyal bilim alanında tartışılmaya başlanması oldukça yeni bir olgudur. Şiddet, genel kabulle gücün dışı vurulmasıdır³¹. Dünya Sağlık Örgütü şiddeti, yakın bir ilişkide fiziksel, psikolojik ya da cinsel hasara yol açan her tür davranış olarak tanımlamıştır.³²

Aile içi şiddet, aile bireylerinin yaralanmasına, sindirilmesine, öfkelenirilmesine veya duygusal baskı altına alınmasına yol açan, herhangi bir şekildeki hareket, davranış ve eylemler bütünüdür³³. Güçlünün güçsüze uyguladığı şiddet karşımıza en çok kadına veya çocuğa yönelik şiddet şeklinde ortaya çıkmaktadır³⁴.

³⁰ ERDEM, s.52.

³¹ SARIHAN Şenal, *Kadına Yönelik Şiddet ve Hukuksal Mevzuat*, Ankara Barosu Yayınları 2001/1, Ankara 2001, s.5.

³² DAĞLAR Murat, *Kadınlara Karşı İşlenen Suçlara Genel Bir Bakış: Şiddetin Sebepleri ve Çözüm Yolları*, <http://www.isref.org/index.php?pid=43&page=view&id=1107>, 2008, Erişim Tarihi: 18.11.2010.

³³ KARINCA, Uygulama, s.20.

³⁴ ÜNAL Aslı, "*Dünya Kadınlar Gününde Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet*", *Fasikül Aylık Hukuk Dergisi*, 2010 No:4, s.27.

Aile içi şiddetin tanımına Kanun metninde ayrıca yer verilmemiş, genel gerekçede ise “*Aile içinde bir bireyin, diğer bir bireye yönelik fiziki, sözel ve duygusal kötü davranışı*” olarak tanımlanmıştır. Şüphesiz ki evlilik içi fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddet bu kapsamda değerlendirilecektir³⁵.

Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Uygulanması Hakkında Yönetmelik'in 4/1-e maddesinde ise şiddet; “*Aile bireyinin fiziksel, cinsel, ekonomik veya psikolojik zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözel ve ekonomik her türlü davranış.*” olarak tanımlanmıştır. Aile içi şiddetin uygulandığı yerin ev veya çatılı bir mekan olması gerekmez. Kapalı yerlerin dışında, çarşıda, pazarda, tarlada, kaldırımında, her nerede olursa olsun uygulanan şiddet bu Kanun'un kapsamı alanındadır³⁶.

Her ne kadar Kanun'un genel düzenleniş biçiminden koruma istenebilmesi için şiddetin en az bir kere gerçekleşmesinin gerekeceği gibi bir anlam çıkarılabilirse de³⁷, bu sonuç yerinde değildir. Gerekçede açıkça belirtildiği üzere, şiddetin gerçekleşme olasılığının bulunması, tedbir kararının verilmesi için yeterlidir. Ancak özellikle evden uzaklaştırma önleminin uygulanması durumunda titiz davranılması, tehlikenin ciddi olup olmadığına, en azından itiraz aşamasında bakılması yerinde olur³⁸.

AKDK kapsamında öngörülen ve koruma tedbirlerinin verilmesinde esas alınacak aile içi şiddet hareketlerinin ne olduğunun tespiti gerekmektedir. AKDK'da yer alan aile içi şiddetin kapsamında kalan her eylemin, ceza kanunlarında suç olarak öngörülmüş olması gerekli değildir.

Aile içi şiddet, fiziksel, psikolojik, cinsel veya ekonomik şiddet olarak nitelikleri itibariyle ayrıma tabi tutulabilir.

---

³⁵ BAYDUR/ERTEM, s.115.

³⁶ AKIN, s.207.

³⁷ “...AKDK. genel gerekçesinde, Kanun'un amacının aile içi şiddete maruz kalma ihtimali olan durumlarda, gerekli tedbir kararlarının alınmasını sağlamak olduğu belirtilmekte ise de, AKDK'nın uygulanabilmesi için ön şart aile içi şiddet olayının en azından bir defa gerçekleşmiş olmasıdır. Aile içi şiddetin ilk defa gerçekleşme ihtimalinin varlığı halinde, bu Kanun'un uygulanma imkanı yoktur. Kanun'un hükümlerinin uygulanması, gerçekleşen ilk aile içi şiddet olayından sonra gerçekleşebilecek aile içi şiddet olaylarını önlemek sonucunu doğurmaktadır...”
BALO, s.27

³⁸ KARINCA, Uygulama, s.38.

Bu kapsamda, tokat atma, tekmeleme³⁹, herhangi bir aletle vurmak, hırpalamak, kolunu bükme, itirmek, boğazını sıkmak, bağlamak, saçını çekmek, kezzap veya kaynar suyla yakmak, vücudunda sigara söndürmek, sakat bırakmak, işkence yapmak, sağlıksız koşullarda yaşamaya mecbur bırakmak gibi eylemler fiziksel şiddete örnektir.

Psikolojik şiddet ise bağırarak, korkutmak, küfür etmek, tehdit etmek, hakaret etmek, ailesi veya yakınlarıyla görüştürmemek, eve kapatmak, küçük düşürmek, çocuklarından uzaklaştırmak, kıskançlık bahanesiyle sürekli kontrol altında tutmak, başkalarıyla kıyaslamak, nasıl giyineceği, nereye gideceği, kimlerle görüşeceği konusunda baskı yapmak, kişinin kendisinin geliştirmesine engel olmak ve benzeri eylemlerdir.

Evli olduğu kişi bile olsa, kendisiyle veya başkalarıyla cinsel ilişkiye zorlamak (tecavüz), cinsel organa zarar vermek, çocuk doğurmaya ya da doğuramamaya, kürtaja, enses ilişkiye ya da fuhuşa zorlamak, zorla evlendirmek, telefonla, mektupla ya da sözlü olarak cinsel içerikli rahatsızlık verici davranışlarda bulunmak gibi eylemler ise cinsel şiddeti oluşturmaktadır.

496

Para vermemek veya kısıtlı para vermek, ailenin mali durumu konusunda bilgi vermemek, diğer aile bireylerinin mallarını veya gelirlerini almak, çalışmasına izin vermemek, istemediği işte zorla çalıştırmak, çalışıyorsa iş hayatını olumsuz etkileyecek kısıtlamalar getirmek, aileyi ilgilendiren ekonomik konularda tek başına karar vermek gibi hareketler de ekonomik şiddete örnek olarak gösterilmektedir⁴⁰.

Kişinin bedenini, ruhsal bütünlüğünü, kişiliğini, onurunu, sosyal itibarını olumsuz yönde etkileyen her türlü davranışın şiddet kapsamında kaldığı değerlendirildiğinde⁴¹ aile içi şiddetin çok geniş bir kavram olduğu ve içeriğine her türlü hareket veya ihmalin girebileceği ortaya çıkmaktadır. Genel olarak aile içi şiddet sayılabilecek tüm hareket ve ihmallerin 4320 sayılı Kanun kapsamında olduklarını söylemek zordur. Kanun'un ratio legisi ve korumak istediği menfaatler dikkate alınarak hangi hareket veya ihmallerin bu kapsamda oldukları belirlenmelidir⁴².

---

³⁹ ÜNAL, s.28.

⁴⁰ KSGM (Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü), *Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı*, KSGM, Ankara 2008, s.7,8.

⁴¹ ÜNAL, s.28.

⁴² ERDEM, s.55.

Her şeyden önce, fiziksel şiddetin Kanun'un kapsamında olduğundan şüphe etmemek gerekir. Zaten Kanun asıl ve ilk planda bu çeşit şiddeti dikkate almaktadır. Psikolojik şiddetin bazı boyutları ve ekonomik şiddet konusunda ise tereddütler doğmaktadır. Şiddetin belirli bir önemde olması, şiddete maruz kalan bireyin ciddi zararlar görmesine neden olması gerekir. Ciddi zararın ölçüsünün ne olduğunu değerlendirecek olan, tedbire karar veren hâkimdir. Şüphesiz ciddi zarar, sadece fiziksel bir etki ve/veya mevcut bir zarar olarak anlaşılmamalıdır. Fiziksel olmamakla birlikte, psikolojik zararlar, çocukların gelişimini etkileyebilecek olan muhtemel gelişme bozukluklarına yol açacak eylemler de bu kapsamda değerlendirilmelidir. Derhal ortaya çıkmayan, ama ileride ortaya çıkabilecek olan zararlar da şiddetin etkilerinden olarak değerlendirilmelidir⁴³.

Yargıtay içtihatlarında, boşanma davası sürecinde bile olsa aile konutunun anahtarını değiştirerek eşini eve almama⁴⁴, çıplak gezdirme, aç bırakma, sürekli alay etme, korkutma⁴⁵, yaşı küçük (10 yaşında) çocuğunu sokakta çalıştırma⁴⁶ gibi eylemler aile bireylerine kötü davranma olarak belirtilmiştir.

TMK'nın 339'uncu maddesinde “*Ana ve baba, çocuğun bakım ve eğitimi konusunda onun menfaatini göz önünde tutarak gerekli kararları alır ve uygularlar. Çocuk, ana ve babasının sözünü dinlemekle yükümlüdür...*” düzenlemesi bulunmaktadır. Ana baba çocuk üzerindeki bu hakkı kullanırken objektif iyiniyet kurallarına uymalı ve aşırı hareketlere başvurmamalıdır⁴⁷.

Genelde suç ta teşkil eden bazı eylemlerin (yaralama, zorla cinsel ilişkide bulunma, tehdit etme gibi) aile içi şiddet teşkil ettiğini tespit etmek kolaydır. Ancak TMK'nın 339'uncu maddesi kapsamında kalabilen, babanın sigara gibi kötü bir alışkanlıktan vazgeçirmek için çocuğunun harçlığı azaltması veya okula devam etmeyerek derslerini

---

⁴³ ERDEM, s.57.

⁴⁴ “... sanığın suç tarihinde aile konutunun anahtarını değiştirerek eşini eve almama biçimindeki gerçekleşen ve merhamet ve şefkatle bağdaşmaz nitelikteki eylemin TCY'nin 232/1 maddesinde öngörülen aile bireylerine kötü davranma suçunu oluşturacağı.” Yargıtay 4. CD., 18.03.2009, E.2007/213, K.2009/5127, Yargıtay Kararları Dergisi, C.35, S.9, s.1789.

⁴⁵ Yargıtay 4. CD., 19.01.2009, E.2007/5591, K.2009/80, Yargıtay Kararları Dergisi, C.35, S.5, s.979.

⁴⁶ Yargıtay 4. CD., 03.04.2008, E.2006/9060, K.2008/5596, Yargıtay Kararları Dergisi, C.34, S.11, s.2281.

⁴⁷ AKINTÜRK, s.349.

aksatan kızını azarlaması gibi eylemler ile örneğin kadının alkol bağımlılığı nedeniyle eve gece geç vakitte gelmeyi adet edinmiş kocasını evin kapısını açmayarak dışarıda bırakması gibi eylemler somut olayın özellikleri itibarıyla aile içi şiddet teşkil etmeyebilir.

IV. TEDBİR KARARLARININ ALINMASI

A. Tedbir Kararı Talep Edecekler

AKDK'nın uygulanması için aile içinde şiddete maruz kalan eş veya aile fertlerinden herhangi biri aile mahkemelerine müracaatta bulunabilir⁴⁸. Mağdurların kendilerinin veya cumhuriyet başsavcılığının aile mahkemesine bildirmesiyle koruma kararına ilişkin süreç başlamaktadır⁴⁹. Aile mahkemesinde görülmekte olan bir davada mağdurun talebi ile de koruma kararı verilebilir⁵⁰.

AKDK'da, cumhuriyet başsavcılığı, eşler, çocuklar, aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireyleri ve 26.04.2007 tarih ve 5636 sayılı Kanun'la isabetli olarak eklenen mahkemece ayrılık kararı verilen (TMK. m. 170), yasal olarak ayrı yaşama hakkı olan (TMK. m. 197), evli olmalarına rağmen fiilen ayrı yaşayan aile bireyleri koruma tedbirlerini talep edebilecekler olarak belirtilmiştir⁵¹.

Yönetmeliğin 5'inci maddesinin 1'inci fıkrasında, "*Aile bireylerinden biri... şiddet içeren davranışa maruz kalmaları halinde, şikayet ve ihbar mercilerine müracaat etmek suretiyle.*" tedbir talebinde bulunabileceklerinden, 3'üncü fıkrasında da başka bir şahıs tarafından da aile içi şiddetin şikayet veya ihbar mercilerine bildirilmesi ile tedbir kararının verilebileceğinden bahsedilmektedir. Şikayet ve ihbar mercilerinin, 4'üncü maddenin 1'inci fıkrasının g bendinde "*...genel kolluk kuvvetlerini, Cumhuriyet başsavcılığını ve aile mahkemesi hâkimliğini.*" ifade ettiği belirtilmiştir.

Ülkemizde, özellikle kadınların boşanma sonrasında da önceki eşleri tarafından rahatsız edildiği ve önceki eşin şiddet içerikli eylemlerine maruz kaldıkları görüldüğünden, boşanmadan sonra da önceki eş tarafından şiddete maruz bırakılan eşin de AKDK hükümlerinden yararlandırılması gerekmektedir⁵². Bu kapsamda Kadının Statüsü Genel

---

⁴⁸ KÖSEOĞLU, s.328.

⁴⁹ BALO, s.19.

⁵⁰ ANKARA BAROSU, *Kadın Hakları El Kitabı*, Ankara Barosu Yayınları, Ankara 2006 s.17.

⁵¹ AKIN, s.208.

⁵² BALO, s.27.

Müdürlüğü tarafından hazırlanıp 12 Ocak 2011 günü Başbakanlığa sunulan 4320 sayılı Kanun'da değişiklikler getiren tasarı metninde yer alıp Kanun'a eklenmesi düşünülen “*evlilik birliği boşanma ile sona ermiş olan eski eşlerden birinin veya çocukların*” ibaresi ile boşanmış eşlerin koruma kapsamına alınmış olması yerindedir.

Herhangi bir kimse de kendisinin taraf olmadığı bir aile içi şiddet olayını cumhuriyet başsavcılığına ihbar yoluyla bildirebilir. Bunun üzerine cumhuriyet başsavcılığı olayla ilgili adli soruşturma açmak ve aynı zamanda durumu derhal aile mahkemesi hâkimine bildirmekle yükümlüdür⁵³. Üçüncü kişilerin bildirimini ancak ihbar yoluyla cumhuriyet başsavcılığına veya cumhuriyet başsavcılığına iletilmek üzere kolluk güçlerine olabilir. Üçüncü kişi mahkemeye başvurarak mağdur lehine tedbir talebinde bulunamaz⁵⁴. Ancak burada Kanun'un dar yorumlanmaması, üçüncü kişi tarafından yapılan başvurular üzerine de aile mahkemesi hâkiminin tedbir kararını verebilmesi gerekir. Aile mahkemesinin başvuruyu cumhuriyet başsavcılığına ihbar ederek, cumhuriyet başsavcılığı tarafından tedbir talebinde bulunulmasını sağlamak suretiyle tedbir kararı verilmesi usul ekonomisi açısından uygun görünmemektedir.

Yine aile mahkemesinde görülmekte olan bir davada, aile içi şiddet olayı söz konusu ise, TMK'da öngörülen yukarıdaki tedbirlerden ayrı olarak, aile mahkemesi hâkimi tarafından resen verilecek bir ara karar ile AKDK'da öngörülmüş tedbirlere hükmedilebileceği savunulduğu gibi⁵⁵ hâkimin, kendisine bir müracaat olmadan koruma kararı davasının sürecini kendiliğinden başlatabileceğine ilişkin AKDK'da açık bir hüküm bulunmadığından, bu şekilde kendiliğinden tedbir kararı vermesinin mümkün olmadığı da belirtilmiştir.⁵⁶ Kanaatimizce aile içi şiddetin toplumsal yönü ve Kanun'un özü dikkate alındığında, aile içi şiddet olayından herhangi bir şekilde haberdar olan aile mahkemesi hâkiminin koruma davası sürecinin kendiliğinden başlatabilmesi gerekmektedir.

B. Aleyhine Tedbir Kararı Verilenler

Tedbir kararının muhatabı şiddeti uygulayan kişidir. Kanun'da “*kusurlu eş veya diğer aile bireyi*” şeklinde belirtilmiştir. Kanun'un ilk şeklinde bu

---

⁵³ AKIN, s.208.

⁵⁴ KÖSEOĞLU, s.329.

⁵⁵ AKIN, s.209.

⁵⁶ BALO, s.19.

kişi sadece “*kusurlu eş*” olarak belirtilmiş olduğu için eş dışında, aynı evdeki kayınpeder, kayınbirader veya başkalarının şiddet uygulaması durumunda bu kişiler hakkında tedbir kararı verilemiyordu. 26.04.2007 tarih ve 5636 sayılı Kanun’la yapılan değişiklik sonrasında bu noksanlık giderilmiştir⁵⁷.

Şiddet uygulayan eş veya diğer aile bireyine karşı tedbir alınabilmesi için, o aile bireyinin, 4320 sayılı Kanun kapsamında ailenin tanımına giren kişilerden olması gerekir. Dolayısıyla aile ile daimi surette bir arada yaşamayan veya bir arada yaşasa bile aileden sayılmayan kişilere karşı tedbir kararı verilemez⁵⁸.

Yine 5636 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonrasında Kanun’un açık ifadeleri karşısında, çocuklarına veya eşine şiddet uygulayan kişiye karşı tedbir kararı alınabilmesi için, bu kişilerin aynı çatı altında yaşıyor olmaları gerekli değildir. Eşler fiilen veya mahkemece verilen ayrılık kararı sonucu aynı çatı altında yaşıyor olmasalar bile, şiddet uygulayan eşe karşı tedbir alınabilir. 5636 sayılı Kanun’un “...*Yasal olarak ayrı yaşama hakkı olan veya evli olmalarına rağmen fiilen ayrı yaşayan aile bireylerinden birinin...*” şeklindeki ifadesinin “...*aile bireylerinden birinin*” yerine “...*eşlerden birinin...*” olarak anlaşılması gerektiği belirtilmiştir⁵⁹.

4320 sayılı Kanun, tedbirlerin alınacağı kişiyi belirtirken, “*şiddet uygulayan*”, “*uyguladığı şüphesi olan*” veya “*uyguladığı iddia edilen*” eş veya diğer aile bireyi ifadesi kullanmak yerine, doğrudan kusurlu eş veya diğer aile bireyi ifadesini kullanmaktadır. Böyle bir ifadenin kullanılması yerinde olmamıştır⁶⁰. Zira tedbir kararının konusu aile içi şiddet olup, kusurlu eş veya aile bireyi ibaresi bu konuyu doğrudan yansıtmamaktadır.

C. Bildirim Şekli

4320 sayılı Kanun gereği yapılan başvuru gerçek anlamda bir dava değildir. Dava açmak söz konusu olmadığı gibi, tedbir kararı verilebilmesi için mağdurun başvurması gibi bir zorunluluk da bulunmamaktadır⁶¹.

---

⁵⁷ AKIN, s.208.

⁵⁸ ERDEM, s.61.

⁵⁹ ERDEM, s.61.

⁶⁰ ERDEM, s.72.

⁶¹ ERDEM, s.70.

Kanun, “*bildirme*” şeklinde tedbir talebinde bulunulmasından bahsetmektedir⁶². Yazılı başvuru şart değildir. Dilekçe yoksa hâkim sözlü başvuruyu tutanağa bağlamalıdır⁶³. Yönetmeliğin 4’üncü maddesinin 1’inci fıkrasının f bendinde de, genel kolluk kuvvetleri, cumhuriyet başsavcılığı ve aile mahkemesi hâkimliği olarak sayılan şikayet ve ihbar mercilerine, “... yazılı, sözlü veya başka bir suretle.” aile içi şiddet olayının bildirilebileceği belirtilmiştir. 5’inci maddenin 5’inci fıkrası uyarınca, sözlü ihbarlar tutanağa geçirilecektir. Yönetmeliğin 5’inci maddesinin 4’üncü fıkrasında da, “*Cumhuriyet başsavcılığı müracaat üzerine evrakin onaylı bir örneği ile aile nüfus kayıt tablosunu ihbar yazısına ekleyerek ivedilikle aile mahkemesine gönderir.*” hükmü yer almaktadır.

Cumhuriyet savcısının herhangi bir yolla aile içi şiddet niteliği taşıyan suçu öğrenmesi durumunda ceza soruşturması yönünden işlemleri yürütmekle birlikte, AKDK yönünden de işlem yapılmak üzere evrakin bir örneğini kendiliğinden derhal yetkili aile mahkemesine göndermesi gerekmektedir⁶⁴.

Nitekim Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü’nün 35 sayılı Genelgesi’nde “*Cumhuriyet savcıları tarafından aile içi şiddete maruz kalındığının öğrenilmesi halinde, bu konuda herhangi bir şikayet de gerekmediğinden derhal soruşturmaya geçilmesi, ayrıca koruma kararı alınması için ivedilikle aile mahkemesi hâkimine bildirimde bulunulması*” gerektiği belirtilmektedir.

Cumhuriyet başsavcılığı, olayı şiddete uğrayanın “*yakınması, iddiası*” olarak kanıtlanmamış saysa ve olay TCK’ya göre hiçbir suçu oluşturmaya bile mağdurun yakınmasını aile mahkemelerine mutlaka iletmeli ve koruma kararı verilip verilmeyeceği kararını aile mahkemesinin takdirine bırakmalıdır. AKDK’nın genel gerekçesinde geçen “*Aile mahkemesi kadının tekrar şiddete uğrama ihtimalini göz önüne alarak başvurunun hemen ardından tanık ya da karşı tarafın dinlenmesine gerek olmadan bu kararı verebilecektir.*” ibarelerinden bu sonuç çıkmaktadır⁶⁵. Yürütülecek soruşturmanın sonucunda kamu davası açılması için yeterli şüphe

---

⁶² RUHİ, s.534.

⁶³ AKIN, s.207.

⁶⁴ BALO, s.22.

⁶⁵ DOĞAN İzzet, *4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Uluslararası Belgeler Işığında Kadına Yönelik Şiddet*, http://www.turkhukuksitesi.com/makale_930.htm, 2008, Erişim Tarihi: 18.11.2010.

oluşturacak delil bulunmamasından takipsizlik kararı verilmesi muhtemel olsa bile bu bildirim yapılmalıdır. Zira tedbir kararı verilmesi için göz önünde bulundurulacak delil, kamu davası açılması için yeterli şüphe oluşturacak delil kavramından farklıdır. Örneğin, tanık beyanı, doktor raporu gibi başkaca deliller ile desteklenmeyen ve şüpheli tarafından inkar edilen, sadece şikayetçinin iddiasından ibaret bir yaralama soruşturmasına ilişkin olarak kamu davası açılmasına yeter şüphe oluşturacak delil bulunmadığından kamu adına kovuşturmaya yer olmadığına karar verilebilecek iken, aile mahkemesi hâkimi doktor raporu, tanık beyanı gibi başkaca delilleri toplamayı beklemeden ve bunları ön şart olarak görmeden sadece aile içi şiddet mağdurunun darp iddiası üzerine tedbir kararına hükmedebilecektir.

Yine aile içi şiddete maruz kalanın şikayetçi olmaması ya da şikayetinden vazgeçmesi nedeniyle takipsizlik kararı verildiği hallerde de cumhuriyet başsavcılığı tarafından evrakin aile mahkemesine gönderilmesi ve olayın bu mahkemeye ihbar edilmesi gerekmektedir⁶⁶.

D. Koruma Tedbirlerine Karar Veren Mercii

Koruma tedbirlerine karar verecek mercii, aile mahkemesi hâkimidir⁶⁷. Ailenin Korunmasına Dair Kanun 17.01.1998 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanıp yürürlüğe girdiğinde, tedbirlere karar verecek olan mercii sulh hâkimi olarak belirtilmiş idi. 18.01.2003 tarih ve 24997 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'un 9'uncu maddesi ile "sulh hâkimi" ibaresi "aile mahkemesi hâkimi" olarak değiştirilmiştir. Bu tarihten itibaren tedbirlere karar verecek mahkeme sulh hukuk mahkemesi olmaktan çıkmış, aile mahkemesi haline gelmiştir. Ayrı aile mahkemesi kurulmayan yerlerde ise HSYK tarafından belirlenecek asliye hukuk mahkemesi tarafından bu tedbirlere karar verilecektir⁶⁸.

Tedbir kararını hangi yer aile mahkemesi hâkiminin vereceği hususunda Kanun'da bir düzenleme bulunmamaktadır⁶⁹. Yönetmelik'in 5'inci maddesinin 6'ncı fıkrasında " *Koruma kararı en az masrafla, en çabuk ve en kolay ulaşılabilecek yer aile mahkemesinden istenebilir.*" düzenlemesi

---

⁶⁶ BALO, s.26.

⁶⁷ AKIN, s.207.

⁶⁸ RUHİ, s.533.

⁶⁹ AKIN, s.207.

bulunmaktadır. Yüksek Mahkeme de bir içtihadında Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun (HUMK.) 104'üncü maddesinde belirtilen tedbir kararı verilmesindeki yetki düzenlemesinden hareketle aynı doğrultuda görüş belirtmiştir⁷⁰. Uygulamada mağdur veya şiddeti öğrenenlerin buldukları yerdeki aile mahkemesi hâkimine başvurmaları en makul yol olarak görünmektedir⁷¹.

Tedbirlerin değiştirilmesi, ikmali veya kaldırılması hususunda tedbir kararını veren mahkeme yetkilidir. Ancak eşlerden hiçbiri kararı veren yer mahkemesinin bulunduğu yerde oturmuyorsa, yeniden talepte bulunan eşin oturduğu yer mahkemesi kıyasen yetkili sayılabilir⁷².

E. Koruma Tedbirlerine Karar Verilmesinde Usul

Kanun, şiddetin gerçekleşmesi durumunda hâkimin acilen duruma müdahale ederek bunun kaldırılması için gerekli olanları yapmasını, bazı tedbirler almasını öngörmektedir⁷³.

Aile mahkemesi hâkiminin, aile içi şiddete maruz kalma olayına ilişkin dosyanın incelemesini duruşma açarak veya evrak üzerinde yürüteceğine ilişkin AKDK'da açık bir hüküm bulunmamaktadır⁷⁴.

AKDK'nın 1'inci maddesinin gerekçesinde, mahkeme "*...Kadının tekrar şiddete uğrama ihtimalini göz önüne alarak başvurunun hemen ardından tanık ya da karşı tarafın dinlenmesine gerek olmadan bu kararı verebilecektir.*" denilmektedir⁷⁵.

Nitekim aynı doğrultuda Yönetmelik'in uygulanacak tedbirler başlığı altındaki 6'ncı maddesinin 1'inci fıkrasında da, "*...Bildirmesi üzerine şiddetin belgelenmesi aranmaksızın aile mahkemesi hâkimi meselenin mahiyetini göz önünde bulundurarak.*" tedbirlere hükmedileceğinden bahsedilmektedir.

---

⁷⁰ "...4320 Sayılı Yasada yetki husususun düzenlenmediği, tedbir talebinin ise, H.Y.U.Y.'nin 104'üncü maddesi uyarınca en az masrafla ve en çabuk nerede ifası mümkünse o yer mahkemesinden istenebileceği açık yasa hükmü karşısında uyumsuzluğun suçun vuku bulduğu ve ailenin birlikte yaşadığı Konya Aile Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekir..." Yargıtay 20. HD., 08.05.2008, E.2008/5130, K.2008/7126, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası.

⁷¹ AKIN, s.207.

⁷² GÜVEN, s.29.

⁷³ ERDEM, s.68.

⁷⁴ BALO, s.20.

⁷⁵ AKIN, s.207.

Temyiz Mahkemesi bir içtihadında “4320 Sayılı Kanun ile aileyi koruyucu tedbirlerin aile mahkemesi hâkimi tarafından (4787 sayılı Kanun m. 9/1) resen alınması hükme bağlanmıştır. Bu Kanun'un amacı aile içi şiddeti durdurma, özellikle kadını ve çocukları koruma olduğu sevk gerekçesinde açıklanmıştır. Hatta aile mahkemesi mağdurların tekrar şiddete uğrama ihtimalini göz önüne alarak başvurusunun hemen ardından tanık ya da karşı tarafın dinlenmesine gerek olmadan bu kararı verebilecektir. Şiddete uğrayanların mahkemede şiddete uğrama ihtimallerini kanıtlama yükümlülüğü de bulunmamaktadır. Mahkeme kararında altı ayı geçmemek üzere tedbirin uygulama süresi belirtilecek ve tedbire aykırı davranışta bulunulması halinde tutuklanacağı ve hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkum edileceği kusurlu eşe ihtar olacaktır açıklamaları yapılmıştır. Görüldüğü üzere bu karar kusurlu eşin saldırılarına son verilmesinin kendisine ihtarından ibaret kısa süreli bir tedbir niteliğindedir.”⁷⁶ ibareleri ile tanık veya karşı tarafın dinlenmesine gerek olmadan kararın acil olarak verileceğini belirtmiştir.

Aile mahkemesi hâkimi tarafından tedbir kararı verilmeden önce duruşma açılarak tarafların dinlenip dinlenmeyeceği hususunda farklı uygulamalar görülmekteydi. Tedbir kararının derhal verilmesini gerektiren acil bir durum veya derhal koruma gerektiren bir halin bulunmadığı durumlarda, tarafların dinlenerek karar verilmesinin hukuki dinlenilme ve adil yargılanma hakkına daha uygun olduğu belirtilmekteydi⁷⁷.

Yönetmelik'in 14'üncü maddesinin 3'üncü fıkrasındaki “Koruma kararlarının duruşma yapılmaksızın dosya üzerinden, işin niteliği gereği en kısa sürede verilmesi esastır. Hâkim tarafından gerekli görülmesi durumunda taraflar dinlenebilir.” düzenlemesi dikkate alındığında, gerekli olması halinde hâkimin tarafları dinleyebileceği, buna engel bir durumun olmadığı ortaya çıkmaktadır⁷⁸.

Özellikle UYAP (Ulusal Yargı Ağı Projesi) sisteminin de faaliyete geçmesi ile birlikte uygulamada tedbir kararlarının duruşma açılmadan verilmesi hususu istikrar kazanmıştır.

⁷⁶ Yargıtay 2. HD., 30.04.2007, E.2007/7154, K.2007/6992, Kazancı İchtihat Bilgi Bankası.

⁷⁷ RUHİ, s.539.

⁷⁸ Aksi görüş “... Aile Mahkemesi başvurusunun hemen ardından mağdur, saldırgan ya da tanık dinlemeye gerek duymadan koruma emrini vermek zorundadır.” KARINCA, Uygulama, s.20.

Mevcut düzenlemeler ve içtihatlar dikkate alındığında bildirim üzerine aile mahkemesi hâkiminin aile içi şiddet olayının varlığına ilişkin kuvvetli şüphe oluşturacak delil aramaksızın veya bu yönde delillerin toplanmasını beklemeden, tanık veya tarafları dinlemeden, meselenin aciliyetine göre dosya üzerinden duruşma açmaksızın bu tedbir kararına hemen hükmedebilecektir.

Nitekim, başvuru soyut bir iddia ve sadece bir dilekçeden ibaret olsa dahi, delil toplanmasına, duruşma açılmasına, tarafların çağırılmasına veya dinlenilmesine, şahit dinlemeye, rapor alınmasına gerek olmadan karar verilmesi gerektiği belirtilmektedir⁷⁹.

Uygulamada bazen mağdur, tedbirin amacına ulaştığını, kusurlu eş veya aile bireyi ile arasının düzeldiğini belirterek tedbirin kaldırılmasını talep etmektedir⁸⁰.

Aile içi şiddet mağdurunun aile mahkemesinden tedbir talebinde bulunmasından sonra talebinden vazgeçmesi veya cumhuriyet başsavcılığı resen tedbir talebinde bulunduktan sonra mağdurun tedbir kararı verilmesini istemediğini bildirmesi halinde, aile ilişkilerinin zarar görmemesi açısından tedbir kararı verilmesine yer olmadığına karar verilmesinin uygun olacağı belirtilmektedir⁸¹. Ancak bu durumda aile içi şiddet mağdurunun vazgeçme iradesinin etkiden uzak olarak oluştuğunun tespiti zordur. Vazgeçme iradesi etki altındaysa, aile mahkemesi hâkimi 4320 sayılı Kanun'da belirtildiği gibi “*meselenin mahiyetini*” takdir ederek duruma göre uygun düşecek tedbir veya tedbirlere karar vermelidir.

4320 sayılı Kanun kapsamında, başvurular ve verilen kararların infazı için yapılan icrai işlemlerin harca tabi olmadığı Kanun'da ayrıca belirtilmiştir⁸². Sosyal içerik taşıdığı gözlemlenen⁸³ bu düzenlemenin amacı, şiddete maruz kalan aile bireylerine kolaylık sağlamak, o kişiye maddi bir külfet yüklememektir. Aksi takdirde, aile bireyleri maddi

---

⁷⁹ AKIN, s.207.

⁸⁰ AKIN, s.208.

⁸¹ RUHİ, s.536.

⁸² ASAGM (Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü), *4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun ve Uygulamalarının Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma*, ASAGM, Ankara 2008, s.20.

⁸³ GÜVEN, s.30.

külfeti düşünerek, tedbir istemi ile mahkemeye başvurmaktan kaçınabilirlerdi⁸⁴.

F.Tedbir Kararlarının Hukuki Niteliği

Kanun'un gerçekleştirmek istediği koruma amacı ve bu amaca yönelik öngörülen tedbirlerin geçici niteliği, mahkemenin verdiği koruma kararının niteliğini tartışmayı gerektirir⁸⁵.

AKDK'nın TBMM Adalet Komisyonu'nda müzakeresi sırasında 1'inci maddeye eklenen "*Bu karara karşı tefhim veya tebliğden itibaren üç gün içinde aynı yer asliye hukuk mahkemesinde itiraz edilebilir. Asliye hukuk mahkemesi itirazı üç gün içinde sonuçlandırır. Bu karar kesindir, itirazlar verilen tedbir kararının uygulanmasını tehir etmez*" fıkrasının Genel Kurul müzakereleri sırasında, Kanun'un ruhuna aykırı olduğu, öngörülen kararın tedbir niteliğinde olduğu, "*Hemen uygulanarak aile içi şiddetin bıçakla keser gibi kesilmesi ve ortadan kaldırılması gerektiğine*" değinilerek metinden çıkarılması istenmiştir. İtiraz ve konuşmalara cevap veren Bakan "*Adalet Komisyonu'nda yapılan değişiklik ve ilavelerin taslaktan çıkarılmasını talep ediyoruz. Çünkü bunlar taslakta yer aldığı müddetçe Kanun'un ruhuna aykırı olacaktır... Kusurlu eşin genel hükme göre itiraz hakkı vardır, yani sulh hukuk mahkemesine itiraz edilebilir. Asliye hukuk mahkemesine itiraz hakkı sağlamak, kusurlu eşe ek bir itiraz hakkı sağlamak anlamını taşımakta, zaten şiddet mağduru olan kadın ve çocukların bu süre zarfında daha çok mağdur olmalarına sebep olmaktadır.*" açıklamasında bulunmuş, ardından bahsedilen fıkra metinden çıkarılmıştır. Buna göre, Kanun'a göre verilen tedbir kararlarının HUMK madde 101 ve devamında düzenlenen ihtiyati tedbirlerden ayrı, kendine özgü ve temyizi kabil olmayan bir tedbir kararı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Dolayısıyla HUMK madde 109'da davadan önce alınan ihtiyati tedbir kararlarında on gün içinde esasa dair dava açılması zorunluysen, Kanun'a göre alınan tedbir kararından sonra esas hakkında herhangi bir dava açılması gerekmez, dava açılmaması tedbiri ortadan kaldırmaz. Hâkimin tayin ettiği süre boyunca tedbir geçerlidir⁸⁶.

Yargıtay'ın süreklilik kazanmış içtihatlarında AKDK'da öngörülen tedbir kararlarının niteliği ile ilgili olarak "*...Bu karar kusurlu eşin saldırılarına*

⁸⁴ RUHİ, s.538.

⁸⁵ ERDEM, s.69.

⁸⁶ AKIN, s.207.

son verilmesinin kendisine ihtarından ibaret kısa süreli bir tedbir niteliğindedir. Bu açıklamalar kararın nihai nitelikte olmadığını, sürekli sonuç doğurmayacağını göstermektedir... Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 105,106,107 ve 108'inci maddelerinde belirlenen prosedür uyarınca itihaz olunan ve bu Kanun'un 109'uncu maddesi uyarınca on gün içinde dava açılması şartıyla değil, hâkimin tayin ettiği süre ile geçerli ve temyiz incelenmesine tabi bulunmayan geçici tedbir niteliğinde” olduğu belirtilmektedir⁸⁷.

Tedbir kararının alınış biçimi, bu kararın başka kararlara etkisinin olmaması sonucunu doğurur⁸⁸. Dolayısıyla verilen tedbir kararları maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez. Bu kararların boşanma davalarında mağdur eş lehine kesin delil teşkil ettiği yönündeki beyana⁸⁹ katılmaya imkan bulunmamaktadır. Zira yukarıda da değinildiği üzere, bu kararların alınmasında tam bir delil değerlendirmesi yapılmamakta, olayın özelliğine göre tanık veya karşı taraf dinlenmeksizin acil olarak şiddeti önlemek amacıyla karar verilmektedir. Bu nedenle aile içi şiddet olayı gerekçe gösterilerek açılacak ceza davasında veya bu sebeple görülen boşanma davasında tedbir kararları kesin delil olarak ileri sürülemez, ancak hâkim tarafından takdiri bir delil olarak dikkate alınması söz konusu olabilir.

G. Tedbir Kararlarının Süresi

Hâkim uygun olan tedbiri belirlerken, ayrıca bu tedbirin ne kadar müddetle uygulanacağına da karar verecektir. Hâkim tedbir süresi açısından sınırlı bir takdir yetkisine sahiptir⁹⁰. AKDK'nın 1'inci maddesinde tedbirin uygulanması amacı ile öngörülen sürenin altı ayı geçemeyeceği belirtilmiştir⁹¹. Belirtilen bu altı aylık süre üst limit olup, hâkim daha azına hükmedebileceği gibi şartların değişmesini veya tarafların taleplerini dikkate alarak öngördüğü süreyi kısaltabilir veya altı ayı geçmemek üzere uzatabilir. Tedbirin uygulama süresi tebliğden

---

⁸⁷ Yargıtay 2. HD., 09.07.1998, E.1998/7229, K.1998/8655, Yargıtay 2. HD., 13.06.2002, E.2002/16474, K.2002/7945, Yargıtay 2. HD., 16.01.2003, E.2002/14276, K.2003/344, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası.

⁸⁸ ERDEM, s.72.

⁸⁹ KÖSEOĞLU, s.333.

⁹⁰ ERDEM, s.59.

⁹¹ BALO, s.26.

itibaren başlar⁹². Buna karşılık tedbir süresinin kararın verilmesi ile başladığı, ayrıca tebliğin zorunlu olmadığı da savunulmuştur⁹³.

Tedbir süresinin kararın verilmesi ile başlayacağını kabulü halinde aile içi şiddet uygulayan tedbir kararından sonra adres değiştirerek veya kendisine ulaşılmasını engelleyerek tedbirin kendisine tebliğ edilmesini engelleyebilir. Böylece tedbire bağlanmış hukuki sonuçların sorumluluğuna girmeden tedbir süresi geçirilmiş olabilir. Yine tebliğ yapılmasındaki gecikmelerin hâkim tarafından uygun görülerek hükmedilmiş sürenin kısaltılması ve tedbirden istenen sonucun elde edilmesinin zorlaşması anlamına gelmektedir. Bu nedenle tedbir süresinin muhatabına tebliği ile başladığının kabulünün uygun olduğunu düşünmekteyiz.

Yönetmelik'in 14'üncü maddesinin 1'inci fıkrasında, tedbir süresinin altı ayı geçemeyeceği yolundaki hükmün "...*Tedbir kararı verilebilecek yeni bir durumun meydana gelmesi halinde hâkim tarafından yeniden tedbir kararı verilmesine engel...*" olmadığı belirtilmiştir. Hakkında tedbir kararı verilen kusurlu eş veya aile içi şiddet uygulayan diğer aile bireyinin, tedbir süresi içinde tekrar aile içi şiddet oluşturacak bir eylemde bulunması halinde, hâkim tarafından ikinci kez olarak altı aya kadar Kanun'da belirtilen tedbirlere karar verilebilecektir. Bu durumda her iki ayı tedbir kararının süresi toplamda altı ayı geçebilecektir.

Süre sonunda şiddet tekrarlanacak olursa, şiddete uğrayan birey koruma kararı için yeniden başvuruda bulunabilir⁹⁴.

Evden uzaklaştırma tedbiri dışındaki, aile bireylerine karşı şiddete veya korkuya yönelik söz ve davranışlarda bulunmama, eşyalara zarar vermeme, iletişim araçları ile rahatsız etmeme gibi tedbirlerin süreyle sınırlı olmaması gerektiği, eşlerin ve aile bireylerinin iyi geçinmelerine yönelik ihtar içeren bu tedbirlerin süreli olmasının düşünülemeyeceği de belirtilmiştir⁹⁵. Ancak bu tedbirlerin süresiz olarak kabul edilmesi yaşam boyunca tedbirin infazı anlamına gelir ki, bu oldukça ağır bir yaptırım olmaktadır. Nitekim tedbir kararlarına aykırı hareketlerin bir çoğunun aynı zamanda ceza kanunlarında suç olarak öngörülmüş ve yaptırıma

---

⁹² AKIN, s.210.

⁹³ KARINCA, Uygulama, s.41.

⁹⁴ ANKARA BAROSU, s.22.

⁹⁵ KÖSEOĞLU, s.330,331.

bağlanmış olması da dikkate alınınca, süresiz bir tedbir kararı verilmesine gerek olmadığı ortaya çıkmaktadır.

H. Tedbir Kararlarında İhtarın Yer Verilmesi

Hâkim verdiği tedbir kararında, tedbirlere aykırı davranması halinde tutuklanacağı ve hürriyeti bağlayıcı cezaya hükmedileceği hususunun kusurlu eş veya diğer aile bireyine ihtarına karar verir.⁹⁶ Bu husus AKDK.'nın 1'inci maddesinde açıkça belirtilmiş, Yönetmelik'in 14'üncü maddesinin 2'nci fıkrasında da tekrar edilmiştir.

Tedbire muhalefet halinde tutuklanacağı ihtarını ile burada özel bir tutuklama hali mi yaratılmak istenmiştir? Yoksa tutuklama şartları oluşmadan veya şikayete tabi bir suç işlenmiş olup şikayet şartı gerçekleşmemiş olsa bile önleme hapsine başvurulacağı mı anlatılmak istenmiştir? Bu konu düşünmeye değerdir. Bu ihtarın, tedbire muhalefet suçunun ön şartı olduğu da söylenmiştir⁹⁷.

AKDK'nın 1'inci maddesinin 2'nci fıkrasında yer alan ihtardaki tutuklanacağı yönündeki kesinlik taşıyan ifadenin, Anayasa'nın 38'inci maddesindeki ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirlerinin ancak kanunla konulacağı ve 138'inci maddesindeki göre tutuklama kararı verme ve bu konuda takdir yetkisinin hâkimlere ait olması dikkate alındığında, düzenlemenin hâkime baskı anlamına geleceği; "...tutuklanacağı..." ibaresinin "...tutuklanabileceği..." şeklinde düzenlenebileceği gerekçesiyle Gülyalı Sulh Hukuk Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi'ne iptal başvurusunda bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi, söz konusu düzenlemenin "*...sulh hukuk mahkemesi tarafından verilen koruma kararının, aile içi şiddetin önlenmesi hususundaki etkinliğini sağlamaya ve tedbire uyulmaması halinde olası sonuçlarının hatırlatılmasına yönelik uyarı niteliğindeki özel bir düzenleme...*" olduğunu belirterek ve tutuklama talebine bakan hâkimin, tutuklamanın genel ve özel şartlarının bulunup bulunmadığını serbestçe değerlendirip karar vereceğini deyinerek başvuruyu reddetmiştir⁹⁸.

CMK'nın 100/4'üncü maddesine göre sadece adli para cezasını gerektiren veya hapis cezasının üst sınırı bir yıldan fazla olmayan

---

⁹⁶ RUHİ, s.543.

⁹⁷ AVCI Mustafa, **Önleme Hapsi**, <http://www.akader.info/KHUKA/index.htm>, 2001, Erişim Tarihi: 18.11.2010.

⁹⁸ Anayasa Mahkemesi'nin 12.11.2002 tarih ve 1999/35 E. 2002/104 K. sayılı kararı, 29.03.2003 tarih ve 25063 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. <http://rega.basbakanlik.gov.tr>.

suçlardan dolayı tutuklama kararı verilemeyecektir⁹⁹. AKDK.'nın 2'nci maddesinin 4'üncü fıkrasında, tedbire muhalefet suçunun cezası olarak üç aydan altı aya kadar hapis cezasının öngörülmüştür. Yukarıda belirtilen Anayasa Mahkemesi kararı da dikkate alınınca, hakkında hükmedilen tedbire aykırı davranan kusurlu eş veya diğer aile bireyinin, tedbire muhalefet suçundan tutuklanmasının mümkün olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

I. Tedbir Kararına Karşı Kanun Yolları

Aile mahkemesi hâkimi tarafından verilen tedbir kararlarının kesin olup olmadığı, kesin değil ise karara yönelik kanun yolunun ne olduğu hususunda Kanun'da ve Yönetmelik'te açık bir hüküm bulunmamaktadır.

AKDK'nın 1'inci maddesinin 2'nci fıkrasına TBMM Adalet Komisyonu'ndaki görüşmelerde “*Bu karara karşı tefhim veya tebliğden itibaren üç gün içinde aynı yer asliye hukuk mahkemesine itiraz edilebilir. Asliye hukuk mahkemesi itirazı üç gün içinde sonuçlandırır. Bu karar kesindir. İtirazlar verilen kararın uygulanmasını tehir etmez.*” hükmü eklenmişti. Ancak TBMM Genel Kurul görüşmelerinde verilen tedbir kararı kesin olmalıdır görüşüyle bu hüküm Kanun'dan çıkarılmıştır¹⁰⁰.

Koruma kararı, eşi, çocukları veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerini aile içi şiddetten koruyan kısa süreli bir tedbir niteliğinde olup, nihai kararlardan değildir. Bu nedenle koruma kararlarına karşı temyiz kanun yolu kapalıdır¹⁰¹.

Yargıtay da yerleşmiş içtihatlarında verilen tedbir kararının nihai nitelik taşımadığı için temyiz edilmelerinin olanaklı olmadığını belirtmiştir¹⁰².

4320 sayılı Kanun'dan doğan bir talep üzerine aile mahkemesinin hükmettiği tedbire itiraz yolunun bulunmadığını kabul etmek, pek çok

---

⁹⁹ KOPARAN Mehmet Reşat, “*Bir Koruma Tedbiri Olarak Tutuklama*”, *Adalet Dergisi*, 2006 No:25, s.257.

¹⁰⁰ RUHİ, s.545.

¹⁰¹ BALO, s.20.

¹⁰² Yargıtay 2. HD., 09.07.1998, E.1998/7229, K.1998/8655, Yargıtay 2. HD., 13.06.2002, E.2002/16474, K.2002/7945, Yargıtay 2. HD., 16.01.2003, E.2002/14276, K.2003/344, Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, “...*Şu halde 4320 sayılı Kanun uyarınca oluşturulan kararları, ... hakimnin tayin ettiği süre ile geçerli ve temyiz incelenmesine tabi bulunmayan geçici tedbir niteliğinde kabul etmek, kanunun tedvin amacına uygun düşecektir. Temyiz isteğinin bu sebeplerle reddi gerekmştir.*” ibareleri ile tedbir kararının temyizinin mümkün olmadığı belirtilmektedir.

zaman telafisi imkansız sonuçlar doğurabilir¹⁰³. Kanun'un amacının son derece yerinde olarak, şiddeti bir an önce durdurmak ve şiddete uğrayan bireylere rahat nefes aldirmek olduğu ortadadır. Ancak tedbir kararının kişi hürriyetlerine müdahalesi gözden uzak tutulmamalıdır. Üstelik tedbir kararlarının alınmasında hâkimin re'sen hareket ettiği, şiddet şüphesi halinde bile tedbire karar verilebileceği dikkate alındığında temel hak ve özgürlükleri bu denli doğrudan etkileyen kararların, hiç bir kontrole tabi olmaması, hukuki güvenlik açısından son derece sakıncalıdır. Böyle olunca, bu kararlara karşı itiraz yolunun bulunduğu kabul edilmelidir¹⁰⁴.

Ayrıca bu Kanun gereğince hükmedilen tedbirlere aykırılık halinde aleyhine tedbir kararı verilen ceza hukuku anlamında mahkum olabilmektedir. Hapis cezasına mahkumiyet sonucu doğurabilecek olan bir tedbir türünde itiraz hakkı tanımamak ağır bir sonuç olmaktadır. Bu ceza hukuku anlamında savunma hakkının baştan itibaren yok edilmesi anlamına gelir. Bu sebeple de, AKDK'da belirtilen tedbirlere karşı itiraz yolu açık olmak zorundadır¹⁰⁵.

Tedbir kararına muhalefet suçunun oluşması için verilen tedbir kararının kesinleşmiş olması şartının Yüksek Mahkeme tarafından aranmakta oluşu da tedbir kararına itirazın mümkün olduğu sonucunu doğurmaktadır¹⁰⁶. Buna karşılık 2009 tarihli bir kararında Yüksek Mahkeme "*Aile mahkemesi tarafından, bu Kanun uyarınca verilen kararların kısa süreli, geçici tedbir niteliği de göz önünde bulundurularak temyiz ve itiraz yolunun kapalı olduğu.*" hususunu açıkça ifade etmiştir¹⁰⁷.

AKDK'da kanun yoluna ilişkin bir düzenleme yer almadığı için medeni usul hukuku ve genel hükümler çerçevesinde tedbir kararlarına itiraz edilebileceği belirtilmiştir. Buna göre, 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin

¹⁰³ KÖSEOĞLU, s.338.

¹⁰⁴ ERDEM, s.71.

¹⁰⁵ KÖSEOĞLU, s.340.

¹⁰⁶ "...Müşteki Selda K' nin talebi üzerine Reyhanlı Sulh Hukuk Mahkemesinin 24.09.1999 tarihli ve 1999/167 Esas, 1999/168 Karar sayılı ilamı ile 4320 sayılı kanun hükümlerine göre ailenin korunmasına dair tedbir kararı verilmiş olup, bu kararın kesinleşmediği gözetilmeden sanığın 27.09.1999 tarihli eylemi nedeni ile 4320 sayılı kanuna muhalefetten mahkumiyetine karar verilmesi bozmayı gerektirmiş..." Yargıtay 7. CD., 06.07.2001, E.2001/11017, K.2001/12763, Karar kartonundan alınmıştır. "...Müşteki Nebahat S nin talebi üzerine Bayburt Sulh Hukuk Mahkemesince 26.10.2000 tarihli ve 2000/14 D. İş sayılı ilam ile 4320 sayılı kanun hükümlerine göre ailenin korunmasına dair tedbir kararı verilmiş olup, bu kararın kesinleşmediği gözetilmeden sanığın 02.11.2000 tarihli eylemi nedeni ile 4320 sayılı kanuna muhalefetten mahkumiyetine karar verilmesi yasaya aykırı ..." Yargıtay 7. CD., 01.10.2001, E.2001/13118, K.2001/14561, karar kartonundan alınmıştır. RUHİ, s.554, 555.

¹⁰⁷ Yargıtay 2. HD., 12.05.2009, E.2009/170, K.2009/9411, Uyap Bilgi Bankası.

Kuruluş, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 7'nci maddesinin 2'nci fıkrası hükmü kıyasen uygulanarak, itirazın varsa bir sonraki numaralı aile mahkemesine, yoksa o yerdeki asliye hukuk mahkemesine, aynı yerde asliye hukuk mahkemesi de yoksa en yakın yerdeki aile mahkemesine yapılabileceği, Medeni Kanun'un vesayet ile ilgili bölümünde yer alan hükümlerine kıyasen, itiraz süresinin on gün olması gerektiği savunulmuştur¹⁰⁸.

Başka bir düşünceye göre de karar kendine özgü tedbir niteliğinde olduğundan, tedbirin kaldırılması, iptali, değiştirilmesi, süresinin uzatılması veya kısaltılması gibi konularda kararı veren hâkime itiraz mümkündür. İtirazı hem kusurlu birey, hem mağdur yapabilir. Hatta üçüncü şahısların da itiraz etmesine engel bulunmamaktadır¹⁰⁹.

Tedbir kararı geçerli olduğu sürece karara itiraz edilebileceği, HUMK m.108/II'deki on günlük itiraz süresinin burada uygulanmayacağı da savunulmaktadır¹¹⁰.

İtiraz, kararın uygulanmasını durdurmaz. İtiraz üzerine mahkeme taraflara duruşma gününü bildiren bir davetiye göndererek duruşma yapar ve bu duruşmada taraflar iddia ve savunmalarını her türlü delille kanıtlayabilirler¹¹¹.

Tedbir kararlarının verilmesi için delil araştırılmasına girilmemesi, muhatabın dinlenmemesi, hatta mağdurun iddiasının yeterli görülmesi dikkate alınca tedbir kararlarının her zaman isabetli olmayabilir. Ayrıca hakkında tedbir kararı alınan kişi Kanun'da özel olarak öngörülmüş bir suçun muhatabı olmaktadır ve tedbirin türüne göre bazı hakları kısıtlanmaktadır. Diğer taraftan şiddetin önlenmesi ve devamının engellenmesinin sağlanması açısından tedbir kararlarının derhal uygulanması gerekliliği de ortadadır. Bu nedenle tedbir kararlarının verildiği anda infazı mümkün olan ancak itiraz da edilebilen bir karar olarak kabulü uygun olacaktır. İtirazın öncelikle kararı veren mahkemeye yapılması, aile mahkemesinin itirazda ileri sürülen hususlara ve sunulan delillere göre bir değerlendirme yaparak tedbir kararını kaldırması veya değiştirmesi mümkün görülmelidir. Kararı veren mahkeme itirazı yerinde görmez ise itirazı yukarıda değinildiği gibi 4787 sayılı Kanun'un 7'nci

---

¹⁰⁸ RUHİ, s.547, 548.

¹⁰⁹ AKIN, s.209.

¹¹⁰ ERDEM, s.71.

¹¹¹ KARINCA, Uygulama, s.35.

maddesinin 2'nci fıkrası hükmü kıyasen uygulanarak itiraz merciine göndermesi ve itirazın bu mahkeme tarafından incelenmesinin uygun olacağı görüşündeyiz. İtirazın da tedbirin tebliğinden itibaren tedbir süresi boyunca yapılabilmesi olanaklı görülmelidir. Tarafların sözlü olarak beyanlarının alınması gerekli değil ise, dosya üzerinde yapılacak inceleme ile itiraz karara bağlanabilmelidir.

V. AKDK'DA DÜZENLENEN TEDBİRLER

A. Genel Olarak

4320 sayılı Kanun, aile içi şiddet uygulayan aile bireyine bir uyarıda bulunulması ve bu uyarıya uygun davranılıp davranılmadığının denetlenmesi, uyarıya uygun davranılmaması durumunda cezai yaptırım uygulanması şeklinde bir sisteme dayanmaktadır¹¹². Bu açıdan AKDK hem medeni hukuka hem de ceza hukukuna ait hükümlere yer vermek suretiyle kanunlaştırma tekniği açısından alışılmamış bir sistematik sergilemektedir¹¹³.

Esasen Türk Medeni Kanunu'nda da benzer tedbirler yer almaktadır. TMK 195 ve devamı maddeleri uyarınca hâkim, eşlere yükümlülüklerinin ne olduğunu hatırlatıp, onları belli konularda uyarabilir. Aile konutu olan taşınmazın tapu siciline malik olmayan eş lehine şerh verilebileceği gibi¹¹⁴ eş ve çocuklar lehine nafaka takdir edebilir, ortak hayatın tatiline karar verebilir, eşin tasarruf yetkisini sınırlayabilir, üçüncü kişilerin borçlarının aleyhine önlem takdir edilen eşe ödenmemesine karar verebilir.

Medeni Kanun çocukların korunmasına yönelik olarak hâkime gerekli önlemleri alma yetkisini de vermektedir. Hatta bu, hâkime tanınmış bir yetki olduğu kadar, ona yöneltilmiş bir ödevi, bir yükümü de ifade etmektedir.¹¹⁵ Medeni Kanun 229–334 maddeleri uyarınca çocuk lehine, ana baba aleyhine nafaka davası açılabilir. Çocuğun yararı ve gelişmesi tehlikeye düştüğünde, Medeni Kanunun 346–351 maddeleri uyarınca, çocuğun başka bir aile yanına veya özel bir kuruma yerleşti-

---

¹¹² BAYDUR/ERTEM, s.116.

¹¹³ GÜVEN, s.28.

¹¹⁴ ALİBSAH TUSKAN Aydeniz, *"Kadın Hakları ve Yeni Medeni Kanun"*, İstanbul Barosu Dergisi, 2007 No:81 s.562.

¹¹⁵ AKINTÜRK, s. 359.

rilmesi, hatta son aşamada ana babanın velayetinin kaldırılması önlemlerine başvurulabilmektedir.¹¹⁶

AKDK'da ise şiddet uygulayan kusurlu eş veya diğer aile bireyi hakkında hükmedilebilecek tedbirler olarak;

- a) Aile bireylerine karşı şiddete veya korkuya yönelik söz ve davranışlarda bulunmaması,
- b) Müşterek evden uzaklaştırılarak bu evin diğer aile bireylerine tahsisi ile bu bireylerin birlikte ya da ayrı oturmakta olduğu eve veya işyerlerine yaklaşmaması,
- c) Aile bireylerinin eşyalarına zarar vermemesi,
- ç) Aile bireylerini iletişim araçları ile rahatsız etmemesi,
- d) Varsa silah veya benzeri araçlarını genel kolluk kuvvetlerine teslim etmesi,
- e) Alkollü veya uyuşturucu herhangi bir madde kullanılmış olarak şiddet mağdurunun yaşamakta olduğu konuta veya işyerine gelmemesi veya bu yerlerde bu maddeleri kullanmaması,
- f) Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması tedbirleri öngörülmüştür.

Bildirim üzerine tedbir kararı verilir verilmeyeceği hususunda delilleri değerlendirecek ve hangi tedbire karar verileceğini belirleyecek merci aile mahkemesi hâkimidir. AKDK.'nın 1'inci maddesindeki "*Aile mahkemesi hâkimi meselenin mahiyetini göz önünde bulundurarak re'sen aşağıda sayılan tedbirlerden bir ya da birkaçına birlikte veya uygun göreceği benzeri başka tedbirlere de hükmedebilir.*" hükmünden anlaşılacağı üzere, bu tedbirler örnek olarak sayılmış olup, burada sınırlı sayı ilkesi geçerli değildir¹¹⁷. Tedbire karar verilir verilmeyeceği ve verilecek tedbirin türü konusunda Kanun, aile mahkemesi hâkimine takdir hakkı tanımıştır.

Hâkim, Kanun'da öngörülen tedbirlerden birine, birkaçına veya hepsine birden karar verebileceğinden, Kanun'da yazılı olmamakla birlikte

---

¹¹⁶ SEROZAN Rona, *Çocuk Hukuku*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2005, s.152.

¹¹⁷ KARINCA, Uygulama, s.27.

mağdurun kendisi bakımından alınmasını istediği tedbirleri belirtmesinde fayda bulunmaktadır¹¹⁸.

Tedbirin niteliğini, uygulanan şiddetin türü ve yoğunluğu belirler. Daha hafif bir tedbir alınmak suretiyle şiddetin önlenmesi mümkün iken, ağır bir tedbire karar verilmesi hâkim takdir yetkisini aşması demektir. Alınacak olan tedbirlerin çoğunlukla kişi hürriyetini sınırlandırabileceği dikkate alınca hâkim bu konuda çok hassas davranmalıdır¹¹⁹.

Hâkim kendisine bildirilen her somut olayda, tarafların ve aile bireylerini sosyal ve ekonomik durumlarını ve koşullarını değerlendirerek, şiddetin önlenmesinde etkili olacağına kanaat getirdiği tedbir veya tedbirlere resen karar vermelidir. Hâkim taleple bağlı olmayıp, talepten azına veya fazlasına, tedbirlerden birine veya birkaçına, hatta hepsine hükmedebilir¹²⁰.

Yönetmelik'in 4'üncü maddesinin 1'inci fıkrasının h bendinde, "...*olayın kapsamı dikkate alınarak*" aile mahkemesi hâkiminin tedbir kararına "...*re'sen hükmedeceği*" ve "...*4320 sayılı Kanun'da yer alan tedbirler ile uygun göreceği benzeri başka tedbirlere.*" karar verebileceği belirtilmektedir.

Kanun'daki düzenlemenin, hâkime geniş bir takdir yetkisi tanınması itibariyle, tedbir kararına muhalefet suçu yönüyle, ceza hukukunun "*suçta ve cezada kanunilik*" ilkesinin ve bu ilkenin sonucu olan "*kıyas yasağı*"nın bu hüküm ile ihlal edildiği ileri sürülmüştür¹²¹. Halbuki tedbir kararının içeriği hâkim tarafından tespit edilmekte ve bu karar muhataba tebliğ edilmekte, tedbirin muhatabı da hangi eylemlerin tedbire aykırılık oluşturacağını öğrenmiş olmaktadır. Burada bir kıyastan çok, önceden içeriği tespit edilmiş, seçimlik hareketlere dayanan bir suç söz konusudur.

Şiddet her iki eş veya ailenin diğer bireyleri tarafından karşılıklı olarak uygulanıyor olabilir. Örneğin; bir tarafın uyguladığı şiddete karşı, diğer taraf da şiddet uyguluyorsa durum böyledir. Bir tarafın fiziksel şiddetine karşı, diğer tarafın sözel şiddet uygulaması veya bunun tam tersi bir durum, yani şiddet sözel olarak ilk olarak bir taraftan kaynaklanmış, buna karşı diğer eş veya aile bireyi fiziksel veya psikolojik şiddete yönelmiş olabilir. Böyle bir durumda hâkim, tedbiri her iki taraf için öngörebilir.

---

¹¹⁸ ANKARA BAROSU, s.19.

¹¹⁹ ERDEM, s.59.

¹²⁰ AKIN, s.209.

¹²¹ HACIOĞLU, s.41.

Ancak hâkim her iki taraf için tedbir almak zorunda değildir. Hatta tedbirin alınacağı tarafın şiddeti başlatan taraf olmasına da gerek yoktur. 4320 sayılı Kanun öncelikle şiddet uygulanan eş olarak kadını dikkate almakla birlikte, koruma altına alınan kişi sadece onunla sınırlı değildir. Hâkim, tedbiri alırken, ailenin diğer bireylerini, özellikle çocukları gözetmek zorundadır¹²².

Şiddet hareketleri ceza kanunları anlamında kamu davası açılmasını gerektiriyorsa, hâkim, cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunmalıdır. Şiddet uygulayan aile bireyinin, bu şiddet eyleminin temelinde yer alan ve şiddeti tetikleyen veya arttıran davranışları akıl hastalığı, akıl zayıflığı, sarhoşluk, alkol ve uyuşturucu madde bağımlılığı gibi Medeni Kanun'da bahsedilen, kişinin kısıtlanmasını gerektirecek nedenlerden kaynaklanıyorsa, şiddet uygulayan kişinin kısıtlanması hususunda yetkili vesayet makamına bildirimde bulunmalıdır¹²³.

B. Aile Bireylerine Karşı Şiddete veya Korkuya Yönelik Söz ve Davranışlarda Bulunmama

Bu tedbir ile hâkim, kusurlu eş veya aile bireyine, aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerine karşı şiddete veya korkuya yönelik davranışlarda bulunmamasına karar vermektedir¹²⁴. 4320 sayılı Kanun'un çıkarılış felsefesine en uygun olan tedbir budur. Hâkim hemen her başvuruda, öncelikle bu tedbire karar vermeli¹²⁵, bunun tek başına yararlı olmayacağını anlaşılmaması halinde ayrıca başka tedbirlere de başvurulmalıdır¹²⁶.

Hâkim, tedbire uyulmaması halinde hakkında hapis cezası uygulanacağı konusunda şiddet uygulayan aile bireyine ihtarında bulunmaktadır. Sadece böyle bir ihtar bile şiddet uygulayan aile bireyinin, Kanun'un öngördüğü hapis cezası baskısı ile şiddete son vermesini sağlayabilir¹²⁷.

Burada kastedilen kötü davranışların kapsamına, mağdura maddi ve manevi bakımdan eziyet veren, bedeni ve ruhsal yapısında zarar veya tehlike meydana getiren her türlü hareketi dahil etmek gereklidir. Kötü davranış teşkil eden hareketler, icrai nitelikte olabileceği gibi ihmali

---

¹²² ERDEM, s.60.

¹²³ ERDEM, s.67.

¹²⁴ RUHİ, s.540.

¹²⁵ KARINCA, Uygulama, s.27.

¹²⁶ ERDEM, s.61.

¹²⁷ ERDEM, s.62.

suretle de gerçekleştirilebilir¹²⁸. Bu hareketler sonucunda mağdurun bedensel ve ruhsal yapısında bir zarar meydana gelebilir. Ancak tedbir hareketin yapılmamasını öngörmekte, ayrıca bir zararın doğmasını aramamaktadır. Bu itibarla, neticede bir zarar doğmasa bile, hakkında bu tedbire hükmedilen eş veya aile bireyinin, diğer aile bireylerine karşı şiddete veya korkuya yönelik söz ve davranışlarda bulunması ile bu tedbir ihlal edilmiş olacaktır¹²⁹.

Şiddetin yöneltildiği kişilerin yeniden açıklanmasının sonucu olarak, Kanun metninde “ *diğer eşe ve çocuklara*” sözcüğü yerine aile bireyi denmesi yoluna gidilmiş ve tedbir kararlarının bu biçimde alınması yolu seçilmiştir¹³⁰.

C. Müşterek Evden Uzaklaştırılarak Bu Evin Diğer Aile Bireylerine Tahsisi ile Bu Bireylerin Birlikte ya da Ayrı Oturmakta Olduğu Eve veya İşyerlerine Yaklaşmama

Hâkim, şiddet uygulayan eş veya aile bireyini müşterek evden uzaklaştırarak, müşterek evi, şiddete maruz kalan diğer eş ve aile bireylerine tahsis edebilir. Ayrıca, şiddet uygulayan eş veya diğer aile bireyinin eve veya işyerine yaklaşmasını da yasaklayabilir¹³¹.

Uygulanan şiddetin yoğunluğu bu tedbirin alınmasını haklı kılabilir. Sadece fiziksel şiddet halinde değil, psikolojik ve hatta ekonomik şiddetin olduğu durumlarda da bu tedbirin alınması uygun olabilir. Şüphesiz bu tedbirin alınması gerekliliğini ve bunun uygun olup olmadığını hâkim takdir eder. Hâkim bu tedbiri alırken özellikle çocukların durumlarını (yaşları, cinsiyetleri, psikolojik durumları gibi) dikkate almalıdır¹³².

Bu tedbirde belirtilen konutun mutlaka aile konutu olması gerekmez. Yazlık veya dağ evi için de bu tedbire karar verilebilir¹³³. Şiddet gören, fiilen ortak konuttan ayrı, örneğin kendi ailesi veya akrabalarının yahut arkadaşının evinde bulunuyorsa, kusurlu eş veya diğer aile bireyinin bu evden de uzaklaştırılması mümkündür¹³⁴. Hatta Yönetmelik'te bu tedbirin düzenlendiği 8'inci maddenin 1'inci fıkrasında bu tedbir kapsamında

---

¹²⁸ BALO, s.24.

¹²⁹ HACIOĞLU, s.42.

¹³⁰ ASAGM, s.22.

¹³¹ RUHİ, s.540.

¹³² ERDEM, s.62.

¹³³ KARINCA, Uygulama, s.28.

¹³⁴ AKIN, s.210.

“...*gerektiğinde çocukların okullarına yaklaşmaması.*” na karar verilebileceği belirtilmektedir.

Hâkim tedbir kararında söz konusu yerlere hangi mesafelere kadar yaklaşılmayacağını belirleyebilir. Böyle bir belirleme yoksa yaklaşmama kararı, aile bireyleri tarafından görülemeyecek olan bir alanı kapsar¹³⁵.

Anne veya babadan birinin tedbiren evden uzaklaştırılması süresi içinde müşterek çocukların velayetinin birlikte kullanılma hak ve yetkisi kesintiye uğrar. Bu durumda diğer eşin evden uzaklaştırılan eşten tedbir nafakası talep edebileceği öngörülmüş iken velayetin kim tarafından kullanılacağına değinilmemiştir. Burada kanundan doğan bir tedbirin uygulanması ile ortak yaşamın sona erdiği nazara alındığında, evde kalan eşin velayeti tek başına kullanması zorunluluğu doğmaktadır¹³⁶. Hâkim evden uzaklaştırılan eş ile müşterek çocukların kişisel ilişkilerini Kanun'da öngörülen diğer tedbirler kapsamında düzenleyebilecektir.

Eve veya işyerine yaklaşmama, hakkında tedbir kararı uygulananın ev masraflarını veya eş ve çocukların mali ihtiyaçlarını karşılama yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Mahkeme bu konuda da hüküm kurmalıdır. Evden belli bir süre uzaklaştırılan eş, eş ve çocuklar için tedbir nafakası ile yükümlü tutulmalıdır. Zira evden uzaklaşmasına rağmen MK'nın 185 ve 186'ncı maddelerinden doğan yükümlülükleri devam etmektedir. Uygulamada başkaca sorunlarla karşılaşılması için imkan dahilinde peşin ödenmek üzere tedbir nafakasına hükmedilebilmelidir. Kanun'un açık hükmü karşısında bu konuda mahkeme yetkili ve hatta görevlidir¹³⁷.

Yönetmelik'in 8'inci maddesinin 2'nci fıkrası uyarınca hâkim, konuttan uzaklaştırılmasına karar verilen kusurlu eş veya şiddet uygulayan diğer aile bireyinin, kira, elektrik, su, doğalgaz ve benzeri giderlerini karşılamaya devam etmesine karar verilebilecektir. Yönetmelik'te yer alan “... *bu tür yükümlülüklerinin devamına karar verebilir.*” ibaresinden, bu yükümlülüğün ancak tedbir kararı verilmezden önce uzaklaştırılmaya konu konutun giderlerini karşılayan kişi için hükmedilebileceği anlaşılmaktadır. Ancak Yönetmelik'in aksi ifadesine rağmen aile mahkemesi

---

¹³⁵ ERDEM, s.63.

¹³⁶ ŞEKER Hilmi, “*Birlikte Yaşamaya Ara Verilmesi, Boşanma ve Ayrılık Davalarında Geçici Önlem Olarak; Müşterek Çocuklarla Kişisel İlişki Tesisiyle Velayet Hakkına Dair İnceleme ve Çözüm Önerileri*”, *Adalet Dergisi*, 2003 No:17, s.86.

¹³⁷ KÖSEOĞLU, s.331, 332.

hâkimi giderleri karşılamayan eşin de bu yükümlülükleri yerine getirmesine karar verilmelidir.

Hakkında eve veya işyerine yaklaşmama tedbiri bulunan kusurlu eş veya diğer aile bireyinin bu tedbire aykırı davranması halinde, bu eylemin ayrıca konut dokunulmazlığını ihlal suçunu oluşturacağını ileri sürenler olsa da¹³⁸ Kanun'da bu düşüncüyü destekler bir ifade bulunmamaktadır. Buradaki yasağın konut veya işyerinin mahremiyetinin korunmasına değil, aile bireylerinin aile içi şiddete karşı korunmasına yönelik olduğu, tedbire aykırı davranışın ayrı olarak düzenlendiği de dikkate alınınca, bu tedbire aykırı davranışın tek suçu, AKDK'daki tedbire muhalefet suçunu oluşturacağı düşünülmelidir.

D. Aile Bireylerinin Eşyalarına Zarar Vermeme

AKDK'da öngörülen bu tedbir ile aile içi şiddet uygulayan eş veya aile bireyinin, diğer eş veya aile bireylerine ait eşyalara zarar vermesinin önlenmesi amaçlanmaktadır.

Aile bireylerinin eşyalarına zarar verilmesi ekonomik şiddetin bir görünümü olarak ortaya çıkabileceği gibi, fiziksel şiddetin bir sonucu olarak da ortaya çıkabilir. Tedbir alınacağı hallerde, şiddet uygulayan aile bireyi, henüz herhangi bir eşyaya zarar vermemekle birlikte, şiddet uygulamaması konusunda uyarılması durumunda, şiddetini diğer aile bireylerinin eşyalarına yöneltebilir.

Tedbir ile korunması amaçlanan eşyanın niteliği itibariyle Kanun'da bir sınırlandırma öngörülmemiştir. Eşya taşınır veya taşınmaz nitelikte olabileceği gibi, maddi ve ekonomik değer taşıyan eşyalar yanında manevi değeri bulunan eşyalar da tedbire konu olabilir¹³⁹.

Kanun'da “*aile bireylerinin eşyalarına zarar vermemesi*” ibaresi yer almaktadır. Bu ibare ile, zarar verilmesi yasaklanan eşyaların kapsamının, aile içi şiddet mağduruna ait ve onun kullanımında olan eşyalar ile sınırlı olup olmadığı, kusurlu eş veya aile bireyinin de kullandığı, aileye ait veya ailenin ortak kullanımında olan ev eşyalarının da bu kapsama girip girmediği anlaşılamamaktadır.

---

¹³⁸ HACIOĞLU, s.43.

¹³⁹ ASAGM, s.22.

Medeni Kanun'un 222'nci maddesi uyarınca, kime ait olduğu ispat edilemeyen mallar, eşlerin paylı mülkiyetinde sayılmaktadır¹⁴⁰. Tedbir kararına konu eşya kavramının kapsamına sadece tedbir talep eden aile içi şiddet mağduruna ait değil, aile içi şiddete başvuran aile bireyine ait olan eşyalar da girmelidir. Her ne kadar mülkiyet hakkı sahibine tanınan tasarruf yetkisi, eşyanın terki veya imhası suretiyle malikin mülkiyet alanından çıkarılmasına olanak verirse de, bu eşya ailenin müşterek kullanımına tahsis edildiği hallerde, 4320 sayılı Kanun ile öngörülen tedbirlere konu edilebilmelidir. Şu halde, müteceviz bireyin zati eşyaları dışında olan eşyaların diğer aile bireylerine ait olup olmadığına bakılmaksızın korunması talep olunabilmelidir. Örneğin, koca tarafından alınmış olmasına rağmen buzdolabı, çamaşır makinesi gibi sosyal hayatın vazgeçilmez ihtiyaçlarından olan eşyaların, eşin sınırlı bir anında kırılıp dökülmesinin önlenmesi, ailenin korunması açısından zorunlu ve uygun görülmelidir. Aksi takdirde tasarruf yetkisi kötüye kullanılmış olacaktır ki Kanun bunu korumaz¹⁴¹.

520

Zarar verme ifadesi geniş olarak yorumlanmalıdır. Eşyanın değerini azaltan veya kullanımını işlevsiz kılan herhangi bir davranış (malı tahrip etme, kasten hasara uğramasına neden olma, satma, devretme, satılmasına, devredilmesine engel olma ya da değerinden düşük bedelle satılmasına sebep olma vs.) bu bağlamda değerlendirilmelidir. Ancak, satma ve devretme gibi işlemler, ilgili eşyanın şiddet uygulayan aile bireyine ait olup da ailenin ortak kullanımına tahsis edilmiş olması durumunda daha hassas değerlendirilmelidir. Zira böyle bir tedbir, mülkiyet hakkının sınırlanmasını konu edinmiş olacaktır¹⁴². Kural olarak alma, satma, devretme gibi işlemler, bu tedbirde öngörülen zarar verme kapsamında değerlendirilmeli, kişiye ait olup, ortak kullanıma bırakılmış eşyalar için gerçek niyet araştırılmalı, özellikle itiraz aşamasında kar zarar hesabı yapılmalıdır¹⁴³.

Kusurlu eş veya aile bireyi, tedbir kararına rağmen, sahibi olmadığı diğer aile bireyinin eşyalarına zarar verirse, tedbire muhalefet etmiş ve ayrıca TCK 151'inci maddesinde öngörülen mala zarar verme suçunu da işlemiş olmaktadır.

---

¹⁴⁰ AKINCI Şahin, "*Medeni Kanunda Kadın ve Aile*", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2004 No:8, s.33.

¹⁴¹ GÜVEN, s.31.

¹⁴² ERDEM, s.63.

¹⁴³ KARINCA, Uygulama, s.28.

E. Aile Bireylerini İletişim Araçları ile Rahatsız Etmeme

İletişim araçları ile rahatsız etmeme tedbirinde kusurlu eş veya aile bireyinin, hakkında koruma kararı verilen eş veya diğer aile bireyinin huzur ve rahatını iletişim vasıtaları ile ihlal ederek, mağdurda korku ve tedirginliğe yol açmaması amacı öngörülmüştür. Hâkim, eş, çocuk ve aynı çatı altındaki diğer aile bireylerinin iletişim vasıtaları ile rahatsız edilmesini engellemek üzere bu tedbir kararına hükmedebilmektedir¹⁴⁴.

Aile bireylerini her arama, bu tedbire aykırılık teşkil etmez. Burada amaç, mağdurun manevi varlığının korunarak, bu süre zarfında kendisini güvende hissetmesi sağlamak olduğu için, rahatsız etme niteliği taşımayan aramalar tedbire aykırı değildir. Örneğin; babanın, çocuğunun doğum gününü kutlamak için veya ekonomik bir soruna ilişkin olarak hane halkını telefonla araması veya herhangi bir yolla haber göndermesi karara aykırılık oluşturmaz¹⁴⁵.

Anayasa'nın 22. maddesi uyarınca herkes haberleşme hürriyetine sahip olup, Kanun'da düzenlenen bu tedbirde amaç aile bireyleri arası iletişimin yasaklanması suretiyle anayasal bir özgürlüğün kısıtlanması değildir. 4787 sayılı Kanun'un 7'nci maddesinde aile mahkemelerinin öncelikle aile içindeki karşılıklı sevgi, saygı ve hoşgörünün korunması için gerektiğinde uzmanlardan da yardım alarak sorunların sulh yoluyla çözümü öngörülmüştür. Aile bireylerinin tamamen iletişiminin kesilmesi bu Kanun'da belirtilen "*sulha teşvik*" kurumunun da işlerliğini azaltmak anlamına gelmektedir¹⁴⁶.

Yönetmelik'in 10'uncu maddesinde iletişim araçlarının, görsel, işitsel, yazılı, internet ve benzeri iletişim araçları olabileceği belirtilerek haklı olarak kesin bir kapsam çizilmemiştir. Telefon, mektup, yazılı mesaj, elektronik ileti, telgraf, radyo, video gibi iletişim araçları bu kapsamda sayılabilir.

İletişim araçlarını kullanarak hakaret etmek, tehditte veya şantajda bulunmak, ısrarla telefon ederek rahatsızlık vermek, telefonda müzik dinletmek, rahatsız edici resim, afiş, korkutucu figür ve semboller içeren mektup veya kart göndermek, radyo ve televizyon programlarında hakkında koruma kararı alınan aile içi şiddet mağduru eş veya diğer aile bireyine sataşmak, onların çalıştıkları kurumlara, işyerlerine sürekli

---

¹⁴⁴ GÜVEN, s.33.

¹⁴⁵ KARINCA, Uygulama, s.29.

¹⁴⁶ KÖSEOĞLU, s.330.

mesajlar göndermek gibi hareketler iletişim araçları ile rahatsız etme eylemlerine örneklerdir¹⁴⁷. Tedbirin geniş yorumlanması ve herhangi bir kişiyle haber gönderilmesinin de bu kapsamda değerlendirilmesi gerekir¹⁴⁸.

F. Varsa Silah veya Benzeri Araçlarını Genel Kolluk Kuvvetlerine Teslim Etme

AKDK, kusurlu eş veya diğer aile bireyinin, silah veya benzeri bir araç ile aile bireylerine zarar verme ihtimalini göz önünde bulundurarak, bunun önlenmesi amacıyla bu tedbire hükmedilebileceğini öngörmüştür¹⁴⁹. Bu tedbir, sadece gerçekleşen değil, ileride gerçekleşebilecek bir zararı önleme amacı taşıdığından tedbir kavramı ile örtüşen anlamı bakımından isabetli görülmektedir¹⁵⁰.

Bu tedbire başvurulabilmesi için, şiddet uygulayan aile bireyinin o zamana kadar şiddet uygulamalarında bu araçlara başvurmuş olmasına gerek yoktur. Hatta, uygulanan şiddet fiziksel şiddet olmasa bile hâkim bir tehlikenin var olduğunu düşünüyorsa, bu tedbire başvurulabilir¹⁵¹.

Bu tedbir ile hükmedilen teslim, niteliği itibarıyla bir müsadere değildir. Ancak hâkim kararıyla sağlanan bir muhafaza tedbiridir¹⁵².

Hâkimin şiddet uygulayan aile bireyine, silah veya benzeri araçlarını teslim konusunda bir süre tayin etmesi gerektiği de savunulmuş ise de¹⁵³, şiddetin önlenmesi için bu tedbir kararı derhal uygulanmalı, mağdurun güvenliği açısından şiddet uygulayan aile bireyine silahını teslim etmesi için süre tanınmamalıdır¹⁵⁴.

Kanun'da, “*varsâ*” ibaresi kullanıldığından, tedbir kararının verilmesi sırasında olmayan ve daha sonra temin edilen, taşınması ve bulundurulması suç teşkil eden silahların bulundurulması veya taşınması halinde AKDK'da öngörülen tedbire muhalefet suçunun oluşmayacağı ileri sürülmüş ise de¹⁵⁵ Kanun'daki bu ibarenin tedbir kararı verildiği anda mevcut olan veya tedbir devam ettiği süre içerisinde edinilen silah

---

¹⁴⁷ HACIOĞLU, s.44.

¹⁴⁸ ERDEM, s.64.

¹⁴⁹ ASAGM, s.23.

¹⁵⁰ GÜVEN, s.34.

¹⁵¹ ERDEM, s.64.

¹⁵² RUHİ, s.541.

¹⁵³ ERDEM, s.64.

¹⁵⁴ KARINCA, Uygulama, s.29.

¹⁵⁵ BALO, s.25.

veya benzeri araçlar olarak algılanmasının gerektiği düşünülmelidir. Ancak kararda, ileride edinilecek silahlar bakımından da tedbir kararı verildiği belirtilmesinin uygun olacağı düşüncesindeyiz.

Yönetmelik'te genel kolluk kuvvetleri olarak, tarafların bulunduğu yerin bağlı olduğu polis veya jandarma birimleri belirtilmiştir.

Uygulamada silah teslimi tedbirinin infazında, silahın nerede tutulacağı konusunda tereddütler bulunmakta idi. Yönetmelik'in 11'inci maddesi ile sorun çözüme kavuşturulmuş olup, silahın tedbir süresinin sonuna kadar adli emanete alınması düzenlenmiştir¹⁵⁶. Silah veya benzeri araçlar genel kolluk kuvvetlerine teslim edilecek, genel kolluk kuvvetleri de bu silah veya benzeri aracı adli emanette muhafazası için cumhuriyet başsavcılığına iletacaktır. Tedbirin devamı süresince bu silah veya benzeri alet, cumhuriyet başsavcılığının adli emanetinde muhafaza edilecektir. Tedbir süresi sonunda, adli emanetteki silah veya benzeri alet, tekrar kararın uygulanması ile görevlendirilmiş genel kolluk kuvvetleri vasıtasıyla eşyanın sahibi olan kusurlu eş veya şiddet uygulayan diğer aile bireyine teslim edilecektir.

AKDK'da ve Yönetmelik'te silah tabiri ile neyin amaçlandığı konusunda bir açıklık yoktur.

TCK'nın 6/1-f. maddesinde silah: "*Ateşli silahlar, patlayıcı maddeler, saldırı ve savunmada kullanılmak üzere yapılmış her türlü kesici, delici veya bereleyici alet, saldırı ve savunma amacıyla yapılmış olmasa bile fiilen saldırı ve savunmada kullanılmaya elverişli diğer şeyler, yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı, boğucu, zehirleyici, sürekli hastalığa yol açıcı nükleer, radyoaktif, kimyasal, biyolojik maddeler*" olarak belirtilmiştir. Görüldüğü üzere Türk Ceza Kanunu anlamında, saldırı ve savunmada kullanılmaya elverişli her şey silah olarak kabul edilebilmektedir. Kullanılış amacına göre, sopadan ekmek bıçağına, alelade bir demir borudan çekiç veya demir tele kadar birçok ve belirsiz sayıda eşya silah olabilmektedir. Bu tanımda yer alan silah kavramı, TCK'da öngörülen bazı suç tiplerinde, suçun ağırlaştırıcı sebebi olarak belirtilen silah kavramına açıklık getirmektedir¹⁵⁷.

AKDK'daki silah tabirinden, TCK'da belirtilen silah tabirinin algılanması durumunda, bu tedbirin uygulanması fiilen olanaksız hale

---

¹⁵⁶ KÖSEOĞLU, s.33.

¹⁵⁷ GÖÇER Serdar, "*Silah Kavramı ve Hukuki İncelemesi*", *Adalet Dergisi*, 2004 No:18, s.132.

gelmektedir. Zira bu durumda, hakkında bu tedbire hükmedilen kusurlu eş veya aile bireyinden saldırı ve savunmada kullanılabilmesi muhtemel her şeyi teslim almak, nicelik itibariyle mümkün olmadığı gibi, bu araçlara her zaman ulaşılabilmesinin mümkün olduğu dikkate alındığında, bunun pratik bir faydasının olmayacağı da aşikardır.

Yukarıda açıklanan nedenle, AKDK'da belirtilen silah tabirinden, bulundurulması ve kullanılması yasak veya ruhsata tabi silahların anlaşılması gerekmektedir. Bu bağlamda, 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun kapsamında kalan yasak silahlar ile bıçakların ve 2521 sayılı Avda ve Sporda Kullanılan Tüfekler, Nişan Tabancaları ve Av Bıçaklarının Yapımı, Alımı, Satımı ve Bulundurulmasına Dair Kanun kapsamında kalan izinsiz taşınması yasak olan tüfeklerin tedbir kapsamında teslimi gerektiği düşünülmelidir.

Silah, bulundurma ruhsatlı bir silah olabilir. Tedbir kararı cezai anlamda silah ruhsatının iptali sonucunu doğurmaz. Ancak yasağa aykırılık halinde genel ceza hukuku hükümlerinin uygulanması gündeme gelir¹⁵⁸.

Yine maddede belirtilen “benzeri araçlar” ibaresi ile neyin kastedildiği konusunda bir açıklık yoktur. Maddenin düzenleniş biçimi itibariyle bu ibareden, silaha benzer araçlar olarak bir anlam çıkarılması da mümkündür¹⁵⁹. Yine fiziksel ve ruhsal zarar veren benzeri araçlar olarak da bu ibare anlaşılabilir. Fakat tedbirin konuluş amacı da dikkate alındığında, bu ibarenin geniş yorumlanarak “diğer aile bireylerine zarar verebilecek veya aile içi şiddete yol açan herhangi bir araç” olarak anlaşılmasının uygun olacağını düşünmekteyiz. Maddedeki “benzeri araçlar” ibaresinin kapsamı, tedbire karar veren hâkim tarafından somut olarak tespit edilmelidir. Hâkim, bu tespitte bulunurken, tedbirin verilmesine neden olan aile içi şiddet olayının özellikleri ile tarafların beyanlarını da dikkate alarak, hangi aracın teslim edilmesi gerektiğini kararında belirtmelidir. Aile içi şiddet mağdurunun, evdeki balta ve tahranın saldırıda kullanılabileceği endişesini bildirmesi durumunda bu araçların teslimi tedbirine hükmedilmesi veya kazandığı gelirin önemli bir bölümünü gereksiz cep telefonu görüşmelerine harcayıp diğer aile bireylerini muhtaç duruma düşürerek ekonomik olarak diğer aile bireylerine şiddet uygulayan eşin, bu cep telefonunun tedbir süresi

---

¹⁵⁸ KÖŞEOĞLU, s.331.

¹⁵⁹ “...Silah benzeri araçların neler olduklarını takdir etmek hakime düşer. Ancak gerçek silah olmasa bile yaralayıcı nitelikteki ateşli silah benzerleri, tüfek, bazı delici veya kesici aletler bu kapsamda değerlendirilebilir ...” ERDEM, s.64.

müddetince teslim edilmesine hükmedilmesi gibi örnekler benzeri araçların teslimi tedbiri kapsamında düşünülebilir.

G. Alkollü veya Uyuşturucu Herhangi Bir Madde Kullanılmış Olarak Şiddet Mağdurunun Yaşamakta Olduğu Konuta veya İşyerine Gelmeme veya Bu Yerlerde Bu Maddeleri Kullanmama

Hâkim, aile içi şiddet uygulayan aile bireyinin alkollü olarak veya uyuşturucu herhangi bir madde kullanmış olarak aile içi şiddet mağdurunun konutuna veya işyerine gelmemesine veya bu maddeleri burada kullanmamasına karar verebilir¹⁶⁰.

Alkol ve uyuşturucu madde kullanımı ile suçluluk arasında yakın bir ilişki olduğundan hareketle, kanun koyucu bu maddelerin etkisi altında kalan kusurlu eş veya aile bireyinin her an suç işleme imkan ve ihtimalini göz önünde bulundurarak, suç işlemesini önlemek amacıyla güderek bu tedbiri öngörmüştür¹⁶¹. Koruma tedbirinin amacı alkol ve uyuşturucu kullanılmasını yasaklamak değil, bunların etkisiyle ortaya çıkabilecek olan şiddeti engellemektir¹⁶².

Şiddet uygulayan aile bireyinin hiçbir suretle alkol kullanmamasına ilişkin tedbir kararı vermek mümkün değildir. Bu tarz bir tedbir kararı kişi özgürlüklerini, Kanun'un amacını aşan bir şekilde, aşırı olarak kısıtlama anlamına gelir¹⁶³.

AKDK'da, 5636 sayılı Kanun ile değişiklikten önce bu tedbir "*alkollü veya uyuşturucu herhangi bir madde kullanarak ortak konuta gelmek veya ortak konutta bu maddeleri kullanmak*" olarak belirtilmiş idi. Değişiklik sonrasında haklı olarak, tedbir ile korunan ortak konut ibaresi yerine daha geniş bir kavram olan mağdurun yaşamakta olduğu konut veya işyeri ibaresi getirilmiştir.

Hakkında alkollü olarak veya uyuşturucu herhangi bir madde kullanmış olarak mağdurun konutuna veya işyerine gelmemesine veya bu maddeleri burada kullanmamasına yönelik tedbir kararı verilen şiddet uygulayan eş veya aile bireyinin ortak konuttan yararlanma hakkı devam etmektedir¹⁶⁴. Zaten hâkim, şiddet uygulayan aile bireyinin ortak konuttan

---

¹⁶⁰ RUHİ, s. 541.

¹⁶¹ HACIOĞLU, s.44.

¹⁶² ERDEM, s.65.

¹⁶³ ERDEM, s.65.

¹⁶⁴ Yargıtay 4. CD., 18.03.2009, 2007/213 E., 2009/5127 K. Yargıtay Kararları Dergisi, C.35, S.9, s.1789.

uzaklaştırılması, diğer aile bireylerinin oturmakta olduğu konuta ve/veya iş yerlerine yaklaşmaması konusunda bir tedbir almış ise, artık bahsedilen bu tedbire karar verilmesine gerek yoktur¹⁶⁵.

Burada sözü geçen alkol veya uyuşturucu kullanımının vesayeti gerektiren ayyaşlık veya uyuşturucu bağımlılığı düzeyinde olmasına gerek yoktur. Zira her insanı zarar vermeye yatkın hale getiren sarhoşluk eşiği farklı olup, bir kimsenin çok az alkol ile dahi aile içi şiddet girişiminde bulunabileceği dikkatten kaçmamalıdır. Bu hallerin kısıtlama için yeterli sayıldığı ve vesayete hükmolunduğu hallerde aile içi şiddetin varlığından haberdar olan vesayete karar veren hâkimin, aile mahkemesine tedbir kararı verilmesi için ihbarda bulunması isabetli ve zorunlu görülmelidir¹⁶⁶.

H. Bir Sağlık Kuruluşuna Muayene veya Tedavi İçin Başvurma

Bu tedbir AKDK'da, 5636 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik ile getirilmiş olup, aile mahkemesi hâkimi uygun görürse şiddet uygulayan eş veya diğer aile bireyinin bir sağlık kuruluşuna muayene ve tedavi için başvurması tedbirine hükmedebilecektir¹⁶⁷. Gereğede bu gereksimin, *“Şiddet uygulayan bireyin herhangi bir rahatsızlığın bulunup bulunmadığı hususunun tespiti ve tedavisi ile, uyguladığı veya uygulayacağı şiddetin ortadan kaldırılması amaçlanmıştır.”* ifadesi ile dile getirilmiştir¹⁶⁸.

Sağlıklı bir ruh yapısına sahip olan bir bireyin şiddet uygulama gibi bir davranışa girmesi çoğunlukla mümkün görülemeyeceği için, şiddet davranışı gösteren bireylerin psikolojik destek ve tedaviye tabi tutulmaları son derece yerinde olacaktır. Tedavi ve desteğin türü ve süresini hekimlerin görüşleri doğrultusunda hâkim belirler. Şayet şartlar gerektiriyorsa hâkim, TMK'nın m. 432 vd. hükümlerine göre şiddet uygulayan aile bireyinin koruma amacıyla özgürlüğünün kısıtlanması suretiyle tedavi altına alınmasına da karar verebilir¹⁶⁹.

Yönetmelik'in 13'üncü maddesi uyarınca muayene ve tedavi tedbiri il sağlık müdürlükleri ve sağlık grup başkanlıkları aracılığıyla uygulanacaktır.

---

¹⁶⁵ ERDEM, s.65.

¹⁶⁶ GÜVEN, s.34.

¹⁶⁷ ASAGM, s.19.

¹⁶⁸ KARINCA, Uygulama, s.30.

¹⁶⁹ ERDEM, s.66.

I. Diğer Tedbirler

AKDK'nın 1'inci maddesinde altı bent halinde düzenlenen koruma tedbirleri örnek olarak sayılmış olup, somut olayın özelliğine göre hâkim uygun göreceği benzer başka tedbirlere de hükmedebilecektir¹⁷⁰. Hâkim somut olayın özelliklerini dikkate alarak şiddetin durmasını sağlayabilecek olan diğer tedbirleri serbestçe takdir eder¹⁷¹.

Aile içi şiddet mağduru çocuk okulda veya servis aracında taciz ediliyorsa, kusurlu bireyin okuldan uzaklaştırılmasına veya servis aracına yaklaşmamasına karar verilmesi¹⁷², şiddet uygulayan eşin işyerindeki amirine veya işverenine durumun haber verilmesi, şiddet uygulayan eş veya aile bireyi alkol bağımlısı ise, tedavisinin yapılmasına karar verilmesi, aile içi şiddetin mağduru olan çocukların yurtlara yerleştirilmesine karar verilmesi¹⁷³, aile içi şiddete başvuran eşin uzaklaştırarak onun tarafından kiralanan müşterek konutun diğer eş ve çocuklara tahsis edilmesine karar verildiğinde, onun kira sözleşmesini feshetmesini önlemek üzere bir fesih yasağına hükmedilmesi¹⁷⁴, aile konutu niteliğinde olamayan bir evin mülkiyeti şiddet uygulayan eşe ait ise ve bu eş tarafından evin satılması ihtimali varsa, evin satılmasını önleyici tedbirlere karar verilmesi¹⁷⁵, aynı çatı altında yaşayan eşlerden birisine sözel şiddet uygulayan kayınvalidenin, konutun belirli bir odasını kullanmasına karar verilmesi¹⁷⁶ gibi önlemler diğer tedbirler kapsamında düşünülebilir.

Ayrıca Ailenin Korunmasına Dair Kanun uyarınca kusurlu eşin müşterek evden uzaklaştırılmasına karar verilmesi durumunda müşterek çocuklar ile arasındaki kişisel ilişkinin kurulması hususunda Kanun'da özel bir düzenleme bulunmamakta olup, bu husus diğer tedbirler kapsamında aile mahkemesi hâkimi tarafından karara bağlanabilecektir¹⁷⁷.

VI. TEDBİRLERDEN AYRI OLARAK HÜKMEDİLEN NAFKA

Şiddet uygulayan bireyin özellikle, ailenin geçimini birinci derecede sağlayan kişi olması ve bu kişinin eve ve aile bireylerine yaklaştırıl-

---

¹⁷⁰ BAYDUR/ERTEM, s.117.

¹⁷¹ ERDEM, s.66.

¹⁷² AKIN, s.209.

¹⁷³ RUHİ, s.542.

¹⁷⁴ GÜVEN, s.30.

¹⁷⁵ KARINCA, Uygulama, s.31.

¹⁷⁶ DOĞAN.

¹⁷⁷ RUHİ, s.543.

maması halinde, aile geçim sıkıntısına düşebilecektir¹⁷⁸. Bunu öngören kanun koyucu AKDK ile şiddet mağduru kişilerin tedbir kararı sonrasında ekonomik sıkıntı çekmelerini önlemek için tedbir nafakasını hükme bağlanmıştır¹⁷⁹.

Hâkim ,gerekli gördüğü takdirde tedbir kararı ile birlikte, re'sen tedbir nafakasına da karar verebilir¹⁸⁰. Tedbir nafakasının miktarı, tarafların yaşam düzeyi, sosyal ve ekonomik durumları ile mağdurların bakım ve iâşesi için gereken miktar nazara alınarak hâkim tarafından tespit edilecektir¹⁸¹.

Nafakaya sadece şiddet uygulayan aile bireyinin müşterek evden uzaklaştırması ve evin diğer eş ve varsa çocuklara tahsisi halinde karar verilebilir. Diğer tedbirlerin hiçbirinde müşterek hayatın tatili söz konusu olmadığından tedbir nafakasına hükmolunmasına gerek duyulmamalıdır. Tedbir nafakası koruma tedbirleri için öngörülen süre için hükmolunur. Bu süre altı ayı geçmemelidir¹⁸².

Tedbir nafakası sadece eş aleyhine değil, şiddet uygulayan diğer aile bireyleri aleyhine de hükmolunabilir. Ancak, eşler dışındaki aile bireyleri aleyhine nafakaya hükmolunabilmesi için, o bireyin ailenin geçimini sağlayan veya ailenin geçimine katkıda bulunan bir kişi olması gerekir. Bu kişiler aleyhine hükmolunacak nafaka miktarı, onların önceden yaptıkları harcamalardan ve katkılardan daha fazla takdir edilmemelidir¹⁸³.

Tedbir nafakası borçlu tarafından rızaen yerine getirilmezse cebri icra yolu ile tahsil edilir¹⁸⁴. 4320 sayılı Kanun'un 5636 sayılı Kanun ile değişmeden önceki halinde, nafaka taleplerinin icraya konulmasında, genel icra hukuku kuralları gereği harç yatırmak gerekiyordu. Ancak yapılan değişiklik ile artık tedbir kararında belirlenen nafaka taleplerine yönelik icra işlemlerinden harç alınmayacaktır¹⁸⁵. Bu bakımdan mahkemenin hükmedeceği kararı ilgili icra müdürlüğüne göndermesinde ya da taraflara elden takip yetkisi vermesinde hiçbir sakınca yoktur. İcra

---

¹⁷⁸ KARINCA, Uygulama, s.32.

¹⁷⁹ ASAGM, s.19.

¹⁸⁰ ERDEM, s.73.

¹⁸¹ RUHİ, s.541.

¹⁸² GÜVEN, s.34.

¹⁸³ ERDEM, s.74.

¹⁸⁴ RUHİ, s.558.

¹⁸⁵ ERDEM, s.74.

müdürlüğü belirli ve düzenli gelirleri olanların işyerlerinden ya da çalıştıkları kurumlardan, nafaka ödemesinin icra dosyasına yapılmasını isteyebilir¹⁸⁶.

4320 sayılı Kanun çerçevesinde koruma kararları, ihtiyati tedbire benzediği için, bu tedbirlerle birlikte verilen tedbir nafakası ilamsız icra yoluyla yerine getirilir. Ancak borçlunun itirazı takibi durduracağından ve bu da koruma kararının niteliğiyle bağdaşmayacağından, Kanun'da itirazın icrayı durdurmayacağı yolunda bir düzenleme yapılması yerinde olur. Buna karşın ortada bir mahkeme kararı mevcut olduğu için takibin ilamlı olarak yapılmasına da engel bulunmadığının düşünülebileceği belirtilmiş ise de¹⁸⁷ tedbir kararların hukuki niteliği ve tek taraflı bir başvuru ile duruşma yapılmaksızın alınması itibariyle bu kararların ilamlı olarak takibinin yapılamayacağı düşüncesindeyiz. Aksi düşünüşte, tarafların iddialarını ileri sürebildikleri ve kendilerini savunabildikleri bir yargılama süreci sonunda verilen nafaka kararı ile bazen sadece iddiadan ibaret bir ihbar ile alınan tedbir kararı yoluyla aynı sonuca ulaşılmış olmaktadır.

AKDK çerçevesinde mahkeme tarafından tedbir nafakasına karar verilmiş, fakat bu karara rağmen eş yükümlülüğünü yerine getirmemiş ise yaptırımın ne olacağı Kanun'da düzenlenmemiştir. Her ne kadar aksi görüşte olanlar mevcut ise de¹⁸⁸ nafakada şiddeti önleme amacı bulunmadığından, ödenmemesi 4320 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde belirtilen tedbire muhalefet suçunu teşkil etmeyecektir¹⁸⁹. Ancak 2004 sayılı İİK'nun 344'üncü maddesi uyarınca nafakayı ödemeyen borçlu kusurlu eş hakkında üç aya kadar tazyik hapsi verilmesi gündeme gelecektir¹⁹⁰. Nitekim Yargıtay "... 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'a göre hükmedilen tedbir nafakası aynı Kanun'un 1'inci maddesinde açıklanan aile içi şiddetten mağdur olana aile bireylerini koruyucu yasal tedbirlerden sayılamayacağından yerel Cumhuriyet Savcısının temyiz itirazlarının reddi ile sonucu itibarı ile doğru bulunan hükmün onanmasına 09.07.2003 gününde oy birliğiyle karar verildi.

---

¹⁸⁶ DOĞAN.

¹⁸⁷ KARINCA, Uygulama, s.42.

¹⁸⁸ KÖSEOĞLU, s.332.

¹⁸⁹ KARINCA, Uygulama, s.42.

¹⁹⁰ RUHİ, s.551.

...”¹⁹¹ içtihadında nafakaya karar verilmesinin AKDK.’da öngörülen tedbirlerden sayılamayacağına hükmetmiştir.

VII. TEDBİR KARARLARININ UYGULANMASI

4320 sayılı AKDK’ya göre verilen tedbir kararının icrası için icra dairesine başvurmaya gerek bulunmamaktadır¹⁹². Mağdurun ayrıca müracaat etmesine bakılmaksızın Cumhuriyet başsavcılığı resen tedbir hükümlerinin uygulanmasını sağlayacaktır¹⁹³.

Aile mahkemesi hâkimi, verdiği tedbir kararının bir örneğini infaz edilmesi için cumhuriyet başsavcılığına gönderecektir¹⁹⁴. Cumhuriyet başsavcılığı bu tedbir kararını Yönetmelik’in 15’inci maddesinin 1’inci fıkrasında belirtilen ve Kalem Hizmetlerinin Yürütülmesi Dair Yönetmelik’in 13’üncü maddesinin 4’üncü fıkrası uyarınca tutacağı koruma kararı defterine kaydedecek ve kararı, uygulanması için tarafların bulunduğu yerin bağlı olduğu kolluk kuvvetine gönderecektir. Yönetmelik tedbir kararının uygulanmasının çabuklaştırılmasını sağlamak amacıyla, gerektiğinde koruma kararının başvuruda bulunanlar aracılığıyla kolluğa götürülmesine cumhuriyet başsavcılığı tarafından olanak tanınacağını öngörmüştür¹⁹⁵.

AKDK’nın 2’nci maddesinde cumhuriyet başsavcılığının, kararın uygulanmasını genel kolluk kuvvetleri marifeti ile izleyeceği belirtilmektedir. Yönetmelik’te izlemenin kararın, “*Cumhuriyet başsavcılığı tarafından genel kolluk kuvvetlerine ve kolluk aracılığıyla ilgili kişiye ivedilikle bildirilmesini, karara uyulup uyulmadığının kontrolünü ve aykırılık halinde re’sen soruşturma yapılmasını.*” ifade ettiği açıklanmıştır.

Tedbir kararı kolluk güçleri tarafından muhatabına tebliğ edilir. Tebliğ ile birlikte kararda belirtilen tedbir süresi işlemeye başlamaktadır¹⁹⁶. Kusurlu birey nereye gittiyse veya nerede bulunuyorsa karar orada tebliğ edilecektir¹⁹⁷.

---

¹⁹¹ RUHİ, s.551 atfen Yargıtay 7. CD., 09.07.2003 E. 2002/23300 K. 2003/5907. Karar kartonundan alınmıştır.

¹⁹² RUHİ, s.548.

¹⁹³ KÖSEOĞLU, s.334.

¹⁹⁴ BALO, s.26.

¹⁹⁵ KÖSEOĞLU, s.335.

¹⁹⁶ AKIN, s.210.

¹⁹⁷ AKIN, s.207.

Asıl olan aile içi şiddet mağdurlarının yalnızca aile konutunda değil, geçici bile olsa sığındıkları her yerde korunmalarındır. Bu nedenle koruma kararı verildikten sonra, mağdur o koruma kararında belirtilen adresten ayrılırsa, yeni bildireceği adres için de koruma kararının geçerli sayılması gerekir. Bu nedenle şiddet mağdurunun yeni adresini kararı infaz eden Cumhuriyet başsavcılığına veya kolluk güçlerine bildirmesi uygun olacaktır¹⁹⁸.

Tedbir kararına uyulup uyulmadığı kolluk tarafından kontrol edilecektir. Kolluk bu kontrolü Yönetmelik'in 15'inci maddesinin 3'üncü fıkrasında belirtildiği üzere, şiddet mağdurunun haftada bir kez ziyaret edilmesi ve konutunun çevresinde araştırma yapılması, yakınları ile iletişim kurulması ve komşular ile muhtarın bilgisine başvurulması suretiyle yapacaktır¹⁹⁹.

Kararda var ise kolluk şiddet uygulayanın evden uzaklaşmasını sağlar, varsa silahını alır. Ancak bunları yaparken kişiye, özel eşyalarını alması için gerekli fırsat ve zaman tanınmalıdır²⁰⁰.

4320 sayılı Kanun'un 1'inci maddesi gereğince verilen kararlar niteliği itibarıyla tedbir kararı olması nedeniyle, bu kararlar açısından ceza zamanaşımı süresi söz konusu olmayacaktır²⁰¹. Uygulamada tedbir kararının zamanaşımına uğradığı gerekçesiyle bazen infaz edilmemekte olduğu görülmektedir. Bu durum, aslında Kanun metninde yer alan, tedbir kararının en fazla altı ay süre ile uygulanması hususunun yanlış anlaşılmasından kaynaklanmaktadır. Tedbirin süresinin tebliğ ile başladığının kabul edilmesi gerekmektedir. Tedbir süresi hâkimin, tedbirin uygulanmasına yönelik verebileceği azami süredir. Mesela, mahkeme aile fertlerine şiddet uygulayan eşin evden yedi ay süreyle uzaklaştırılmasına karar veremez. Bu sebeple tedbirin uygulanması açısından zamanaşımı söz konusu olmaz. Aksinin kabulü halinde, şiddet uygulayan eşin adres değiştirerek tebliği geciktirebileceği ve cezai sonuçlardan da kurtulabileceği unutulmamalıdır²⁰².

Muayene ve tedavi tedbirleri ise Yönetmelik'in 13'üncü maddesinde belirtildiği üzere, şiddet uygulayan aile bireyinin illerde il sağlık müdürlüğüne, ilçelerde ise sağlık grup başkanlığına başvurması ve bu

---

¹⁹⁸ DOĞAN.

¹⁹⁹ KÖSEOĞLU, s.335.

²⁰⁰ KARINCA, Uygulama, s.36.

²⁰¹ BALO, s.26.

²⁰² KÖSEOĞLU, s.335.

birimlerce sağlık kurumuna sevk edilmesi şeklinde uygulanacaktır. Şiddet uygulayan aile bireyinin muayene ve tedavi tedbirine uyup uymadığı sağlık müdürlükleri ve sağlık grup başkanlıkları tarafından denetlenip durum cumhuriyet başsavcılığına bildirilecektir.

Koruma kararında yer alan tedbirlere uyulmaması durumunda, aile içi şiddet mağduru veya onun komşuları, akrabaları, yakınları veya olaydan haberdar olan üçüncü kişiler, olayın vuku bulduğu yere göre jandarma imdat 156 veya polis imdat 155 numaralı telefonlara ihbar ederek durumu bildirebilirler²⁰³. Tedbir kararının infazının takibinde, karara uyulmadığını tespit eden kolluk kuvvetleri şikayet aranmaksızın buna ilişkin tutanağı düzenleyerek, durumu cumhuriyet başsavcılığına intikal ettireceklerdir²⁰⁴.

Tedbir kararına uygun davranıldığında, kolluk kuvvetleri süre sonunda tedbir kararına uyulduğuna ilişkin düzenlediği evrakı cumhuriyet başsavcılığına gönderecek, cumhuriyet başsavcılığı da defter kayıtlarını kapatarak, evrakı infazen kararı veren aile mahkemesine iade edecektir²⁰⁵.

SONUÇ

Aile içi şiddetin önlenmesi ve aile içinde genelde şiddete maruz kalan taraf olan kadınlar ile çocukların korunması amacıyla uluslararası düzenlemelere paralel olarak mevzuatımızda yerini alan Ailenin Korunmasına Dair Kanun her geçen gün yaygınlaşarak uygulamadaki yerini almaktadır.

AKDK on yılı aşkın bir süredir uygulanmakta olup, zamanla karşılaşılan aksaklık ve eksikliklerin giderilmesi için 2007 yılında Kanun'da yapılan değişiklikler yerinde olmuştur. Yine 2008 yılında çıkarılan Yönetmelik te muğlak kalan kavramların açıklanması ve Kanun'u uygulayıcılara yol gösterici olması itibarıyla olumludur.

Aile ilişkilerinin sosyolojik ve ekonomik boyutu da dikkate alındığında, şiddetin önlenmesinde sadece mevzuat değişikliklerinin yeterli olamayacağı da açıktır.

---

²⁰³ RUHİ, s.549.

²⁰⁴ BALO, s.26.

²⁰⁵ KÖSEOĞLU, s.334.

Kanun'un lafzı ve uygulanmasındaki tereddütler büyük ölçüde aşılmış olsa da halen bazı hususlarda tereddütlerin giderilememiş olduğu ve bu konularda doktrinde farklı görüşlerin bulunduğu tespit edilmiştir.

Kanun ile koruma altına alınan kişiler arasında sayılan “*Aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireyleri.*” ibaresinin kapsamı Kanun'da belirtilmemiş, Yönetmelik'te de bu konuda bir açıklama yer almamıştır. İlgili bölümde açıklandığı üzere bu kavramın kapsamının ne olduğu konusunda doktrinde de bir görüş birliği bulunmamaktadır. Ülkemizin toplumsal ve ailevi yapısı dikkate alındığında her ne kadar aralarında resmi evlilik bulunmasa bile imam nikahı ile evli olan eşlerin veya birlikte yaşayan nişanlıların, yakın tarihte boşanmış olup halen eski eşi tarafından şiddete maruz kalanların korunması gerekliliği de ortadadır. Bu nedenle Kanun'un kişiler açısından kapsamının yoruma yer kalmayacak şekilde kesin olarak belirlenmesi gerekmektedir.

Kanun kapsamında verilen tedbir kararlarının kesin olup olmadığı, itiraza tabi kabul edilmesi halinde itiraz süresinin ne olduğu, itirazın hangi kurallara göre hangi merci tarafından incelenip karara bağlanabileceği hususlarında da Kanun'da açık bir hüküm bulunmamaktadır. Kanun'a, komisyon görüşmeleri sırasında itiraza ilişkin eklenen ibarenin TBMM Genel Kurul görüşmeleri sırasında tedbir kararının kesin olması gerektiği görüşüyle kaldırılması uygulamada tereddütlere yol açtığından yerinde olmamıştır. Genellikle dosya üzerinden ve ayrıntılı bir delil değerlendirilmesine girilmeksizin verilen ve aykırı davranılması şahsi hürriyeti bağlayıcı hapis cezasına yol açan tedbir kararlarının, verildiği andan itibaren infaz edilebilir, ancak itirazı mümkün bir karar olarak düzenlenmesi yerinde olacaktır.

Aile içi şiddet durumunda tedbir talebinde bulunabilecekler Kanun'da sınırlı olarak sayılmıştır. Şiddetin önlenmesinin sağlanması açısından herkesin meydana gelen aile içi şiddeti aile mahkemesine bildirebilmesinin ve herhangi bir yolla aile içi şiddetten haberdar olan aile mahkemesi hâkiminin mağdurların korunmasına yönelik olayın ve ailenin durumuna uygun düşen tedbirlere re'sen karar verebilmesinin önü açılmalıdır.

Tedbir kararlarında, şiddet uygulayan aile bireyine tedbir kararına uymaması durumunda tutuklanabileceği yönündeki ihtarın 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda öngörülen tutuklama şartları açısından uygulanma şansı kalmamıştır. Aile

içi şiddete başvuran aile bireylerinin alınan tedbir kararına rağmen eylemlerini tekrarlamalarının önüne geçilememektedir. Tedbir kararlarına riyeti daha etkin kılarak şiddeti önlemeyi sağlamak amacıyla, tedbire muhalefet suçunun cezasının Ceza Muhakemesi Kanunu'nun tutuklama şartları açısından gözden geçirilerek, ceza üst sınırının 1 yıl hapis cezasından fazla olarak belirlenmesi gerekmektedir. Yine bu suçun katalog suçlar arasına eklenerek tedbire muhalefet suçlarında tutuklama şartlarının bulunduğu varsayılmalıdır.

Aile mahkemesi hâkiminin verdiği tedbir kararında belirtilen sürenin ne zaman başlayacağı konusunda da bir düzenleme bulunmamaktadır. Uygulamada bu sürenin kararın verildiği anda başlayacağı savunulduğu gibi, sürenin ancak aile içi şiddet uygulayan eş veya diğer aile bireyine tebliği ile başlayacağı da savunulmaktadır. Tedbir için altı aya kadar öngörülebilir sürenin ne zaman başlayacağı hususundaki tereddüdün tedbir süresinin muhatabına tebliği ile başlayacağı yönünde Kanun veya Yönetmelik'e konulacak bir hüküm ile giderilmesi uygun olacaktır.

AKDK'nın yaygın olarak uygulanmasının sağlanması açısından, uygulayıcıların da özellikle aile içi şiddetin kapsamı ve Kanun'un uygulanmasının sağlanması açısından dönem dönem eğitime tabi tutulmaları, yetkili birimler tarafından bu konuda talimatlar gönderilerek uygulayıcıların bu konuya dikkatlerini çekmeleri de şiddetin önlenmesi açısından önem arz etmektedir. Bu konuda İçişleri ve Adalet Bakanlıkları tarafından çıkarılan genelgeler yerinde olmuştur.

Her ailenin kendisine has somut koşullarının bulunduğu dikkate alındığında, aile bireylerinin ilişkilerine müdahale niteliğinde olduğu için, şiddeti önleme amacını taşıyan tedbir kararlarının aile içi ilişkileri de ağır şekilde zedelemesi olasıdır. Bu nedenle tedbir kararlarının niteliğinin ve süresinin tespitinde şiddet mağdurunun durumu ve talebi de dikkate alınmalı, mümkün ise bu konuda da mağdurun beyanının tespitine çalışılmalıdır.

Tedbir kararlarından belki de en etkili olan evden uzaklaştırma kararının ailenin geçimini sağlayan kişi aleyhine olarak verilmesi durumunda, diğer aile bireyleri geçimlerini sağlamada zorluğa düşebilecektir. Kanun'da mahkeme tarafından nafakaya hükmedilebileceği şeklinde bir çözüm yolu varsa da, nafakanın tahsilinin zor ve uzun bir süreç alması, şiddet faili aile bireyinin nafakayı rızası ile ödemeyeceği, mağdurun da icra müdürlüğü kanalı ile bu parayı tahsil

etmesinin güç olduğu dikkate alınınca, pratikte sadece nafakaya karar vermenin çok faydası olmayacaktır. Soruna çözüm bulunması amacıyla, tedbir kararları kapsamında hükmedilen nafakaların bedellerinin öncelikle bu amaçla kurulmuş bir fondan sağlanarak şiddet mağduruna verilmesi ve bu bedelin sonra şiddet uygulayandan fon tarafından rücu yoluyla tahsili yönünde yasal düzenlemelerin getirilmesi de uygun olacaktır.

Yine aile içi şiddet olaylarının önüne geçilebilmesi için, Kanun'un toplumsal çapta tanıtımının da yapılması, şiddet mağdurlarına ücretsiz hukuki destek sağlanması, mağdurların ilk anda barınmalarının sağlanabilmesi için sığınma evlerinin sayılarının artırılması gibi önlemler de alınmalıdır.

***

KAYNAKÇA

AKIN Ali, “*Kadına Karşı Şiddet ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Açısından Konuya Bakış*”, *Adalet Dergisi*, 2008 No:30, s.204

AKINCI Şahin, “*Medeni Kanunda Kadın ve Aile*”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2004 No:8, s.20

AKINTÜRK Turgut, *Aile Hukuku*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara 1996.

ALİBSAH TUSKAN Aydeniz, “*Kadın Hakları ve Yeni Medeni Kanun*”, *İstanbul Barosu Dergisi*, 2007 No:81 s.561

ANKARA BAROSU, *Kadın Hakları El Kitabı*, Ankara Barosu Yayınları, Ankara 2006.

ASAGM (Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü), *4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun ve Uygulamalarının Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma*, ASAGM, Ankara 2008.

AVCI Mustafa, *Önleme Hapsi*, <http://www.akader.info/KHUKA/index.htm>., 2001, Erişim Tarihi: 18.11.2010

536

AYDIN DEMİRAĞ Serpil, GEMALMAZ Ayfer, EREL Özlem ve DEMİRAĞ Fahrettin, *Çocuk İstismarı – I: Türkiye’de Çocuk Olmak: Yasalar Ne Kadar Koruyor?*, *Aile Hekimliği Dergisi*, No:5, <http://www.ailehekimligidergisi.Org/Journal/Default.aspx?Ctrl=Text&IDArticle=205>, 2009, Erişim Tarihi: 18.11.2010

BALO Yusuf Solmaz, “*Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Uygulanması*”, *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 2003 No:6, s.19.

BAYDUR Emel, ERTEM Burcu, “*Kadına Yönelik Evlilik İçi Şiddetin Hukuki Boyutları*”, *TBB Dergisi*, 2006 No:65, s.89.

BİÇKİN İnci, “*4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun’da Düzenlenen Geçici Hukuksal Koruma Önlemleri*”, *İstanbul Barosu Dergisi*, 2006 No:80, s.1449

ÇİFTÇİ Ali ve BİÇİCİ İbrahim, *Aile Rehberi*, Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları, Genel Yayın no: 126, Ankara, 2005.

DAĞLAR Murat, *Kadınlara Karşı İşlenen Suçlara Genel Bir Bakış: Şiddetin Sebepleri ve Çözüm Yolları*,

<http://www.isref.org/index.php?pid=43&page=view&id=1107>, 2008, Erişim Tarihi: 18.11.2010

DOĞAN İzzet, *4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Uluslararası Belgeler Işığında Kadına Yönelik Şiddet*, http://www.turkhukuk sitesi. com/makale_930.htm, 2008, Erişim Tarihi: 18.11.2010

ERDEM Mehmet, *“Aile İçi Şiddet ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun”*, *TBB Dergisi*, 2007 No:73, s.46

GÖÇER Serdar, *“Silah Kavramı ve Hukuki İncelemesi”*, *Adalet Dergisi*, 2004 No:18, s.119

GÜVEN Kudret, *“4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Getirdiği Hukuki Tedbirler”*, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1999 No:2, s.9.

HACIOĞLU Burhan Caner, *“4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunla İhdas Edilen Ailenin Korunmasına Dair Kanuna Muhalefet Suçu Üzerine Bir İnceleme”*, *Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1999 No:3, s.39.

KARINCA Eray, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddete İlişkin Hukuksal Durum ve Uygulama Örnekleri*, KSGM, Ankara 2008.

KARINCA Eray, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Ulusal ve Uluslararası Yasal Düzenlemeler*, KSGM, Ankara 2008.

KOPARAN Mehmet Reşat, *“Bir Koruma Tedbiri Olarak Tutuklama”*, *Adalet Dergisi*, 2006 No:25, s.251.

KÖSEOĞLU Bilal, *“Ailenin Şiddetten Korunması”*, *TBB Dergisi*, 2008 No:77 s.307.

KSGM (Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü), *Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı*, KSGM, Ankara 2008.

PEKER Ömer Lütfi, *“Ailenin Korunmasına Dair Kanuna Göre Verilen İtamların İcrası”*, *Yargıtay Dergisi*, 2000 No:26, s.648.

RUHİ Ahmet Cemal, *“Ailenin Korunmasına Dair Kanun Çerçevesinde Eş ve Çocukların Aile İçi Şiddete Karşı Korunması”*, *Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2004 No:8, s. 529.

SARIHAN Şenal, *Kadına Yönelik Şiddet ve Hukuksal Mevzuat*, Ankara Barosu Yayınları 2001/1, Ankara 2001.

ŞEKER Hilmi, *“Birlikte Yaşamaya Ara Verilmesi, Boşanma ve Ayrılık Davalarında Geçici Önlem Olarak; Müşterek Çocuklarla Kişisel İlişki Tesisiyle Velayet Hakkına Dair İnceleme ve Çözüm Önerileri”*, *Adalet Dergisi*, 2003 No:17, s. 84.

ÜNAL Aslı, *“Dünya Kadınlar Gününde Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet”*, *Fasikül Aylık Hukuk Dergisi*, 2010 No:4, s.27.